

§ 12 Miljøgodkendelse af svinebrug

Færgevej 5, 6430 Nordborg

*Meddelt:
29. September 2010
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12 stk. 2 på Færgevej 5, 6430 Nordborg, matr. nr. 2, Oksbøl Ejerlav, Oksbøl til udvidelse af dyreholdet til 9.072 smågrise (8,5-32 kg), 8.322 (32-106 kg) slagtesvin og 300 polte (32-60 kg), svarende til 272,84 DE. Den eksisterende stald forlænges med 45 m i sydlig retning, og der etableres gyllekøling i den eksisterende stald og den nye stald. Ligeledes etableres der separationsanlæg, en 1.516 m³ kornsilo og 2 fodersiloer.

Udvidelsen er ønsket foretaget i to etaper, idet etape 2 er den fulde udvidelse af dyreholdet svarende til 272,84 DE. Etape 1 er udvidelse af dyreholdet til 8.200 smågrise (8,5-32 kg), 5.800 (32-106 kg) slagtesvin og 300 polte (32-60 kg), svarende til 199,89 DE. Udvidelsen i etape 1 sker i den eksisterende stald. I forbindelse med udvidelsen i etape 2 opføres den nye stald i forlængelse af den eksisterende stald.

Separationsanlægget etableres i forbindelse med udvidelsen i etape 2. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunens vurdering og vilkår.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Gyldighed

Udvidelsen skal være gennemført og udnyttet inden 5 år fra godkendelsens meddelelse.

Der ønskes 5 år til at udnytte godkendelsen, idet dyreholdet i etape 1 udvides i eksisterende staldafsnit til 199,89 DE og der etableres gyllekøling i staldafsnittet.

I etape 2 opføres tilbygning til stald med gyllekøling, etablering af gylleseparering, opførelse af kornsilo samt to fodersiloer, og dyreholdet udvides til ansøgt niveau.

Offentlighed

Ansøgningen blev annonceret i Sønderborg Ugeavis den 30. juni 2010. Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelse gennemført en nabohearing fra den 11. august til 22. september 2010. Høringen og annonceringen gav ingen kommentarer. Et udkast til godkendelsen har været i høring hos ejer/ansøger i samme periode.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis 29. september 2010.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.

Ansøger og ejerforhold

Ansøgers navn:	Thomas Jepsen
Adresse	Oksbøl Nørregade 1, 6430 Nordborg
Telefon:	74450969/23610969

Virksomhedens navn: Tvendalsgård

Adresse: Færgevej 5, 6430 Nordbrog
Matrikel: 2, Oksbøl Ejerlav, Oksbøl
CVR-nr.: 77878513
CHR-nr.: 112884
Kontaktperson: Thomas Jepsen
Direkte telefon: 74450969/23610969
E-mail: palle.sch@mail.dk

Ejer af ejendommen: Thomas Jepsen
Ejer af virksomheden: Thomas Jepsen

Konsulent: Anny Hansen
LandboSyd
Peberlyk 2, 6200 Aabenraa
74365019/40332884
aha@landbosyd.dk

IT-ansøgning nr: 8237

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Else Libach Hansen, Sønderborg Kommune
Sagsbehandler, arealdel: Stine Jacobsen, Sønderborg Kommune
Ekstern rådgiver: Karen Jakobsen, Rambøll
Ekstern rådgiver, arealdel: Peter Mæhl, Rambøll
Sag nr.: 08/33014
KS: Ruth Slaikjer, anlægsdelen
Helle Dueholm Pedersen, arealdelen.

Indholdsfortegnelse

1.	Resumé og samlet vurdering.....	7
1.1	Ansøgning.....	7
1.2	Ikke teknisk resumé.....	7
2.	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	9
2.1	Planmæssige forhold.....	9
2.2	Generelle afstandskrav	10
2.3	Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.	10
2.4	Placering i landskabet.....	11
2.5	Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	12
2.6	Bygninger	12
2.7	Husdyrhold	13
2.8	Ventilation.....	17
2.9	Fodring	18
2.10	Ensilage	20
2.11	Energi- og vandforbrug.....	20
2.12	Spildevand herunder regnvand	22
2.13	Affald	23
2.14	Råvarer og hjælpestoffer.....	25
2.15	Driftsforstyrrelser eller uheld.....	26
2.16	Biaktivitet/bivirksomhed.....	27
	Gødningsproduktion og –håndtering	27
3.1	Gødningstyper og mængder	27
3.2	Gylleseparering	29
3.3	Gyllekøling	30
3.4	Udbringning af husdyrgødning	32
4.	Forurening og gener fra husdyrbruget	34
4.1	Ammoniak og natur	34
4.2	Lugt.....	41
4.3	Fluer og skadedyr.....	43
4.4	Transport.....	43

4.5	Støj fra anlægget og maskiner	45
4.6	Støv fra anlæg og maskiner.....	45
4.7	Lys.....	46
5.	Påvirkning fra arealerne	46
5.1	Lokalisering og planmæssige forhold.....	46
5.2	Udbringningsarealerne	47
5.3	Påvirkninger af søer og vandløb	48
5.4	Kvælstof og fosfor til fjord & hav	50
5.5	Beskyttet natur	52
5.6	Natura 2000.....	53
5.7	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav.....	56
5.8	Nitrat til grundvand	57
5.9	Beskyttede sten- og jorddiger	59
5.10	Kultur- og fortidsminder	59
6.	Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	59
6.1	BAT for Management.....	59
6.2	Samlet BAT-vurdering	61
7.	Alternative løsninger og 0-alternativet	63
7.1	Alternative løsninger.....	63
7.2	0-alternativ.....	63
7.3	Husdyrbrugets ophør.....	64
8.	Egenkontrol og dokumentation	64
9.	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	65
10.	Konklusion	66
11.	Generelt	67
12.	Vilkår	68
12.1	GENERELT	68
12.2	HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT	68
12.3	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD....	72
12.4	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING.....	73
12.5	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG	74

12.6	PÅVIRKNING FRA AREALERNE	75
12.7	BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)	76
12.8	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	76
12.9	EGENKONTROL OG DOKUMENTATION	77

Bilag

1. Situationsplan
2. Lokalisering
3. Naturscreening, kort
4. Planmæssige forhold
5. Beskyttet natur
6. Natura 2000 - § 7-områder
7. Overfladevand
8. Grundvand
9. Resultat af lugtberegning, etape 2-situation
10. Oversigt over udbringningsarealer og transportruter med husdyrgødning
11. Afløbsplan
12. Gyllekøling – dimensioneringsberegning
13. Lokalteter med vilkår om bræmmer
14. Beredskabsplan
15. Kapacitetserklæring
16. Lovgrundlag

1. Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 8237) fra Thomas Jepsen om miljøgodkendelse af udvidelse og drift af husdyrproduktion på Færgevej 5, 6430 Nordborg. Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 15. september 2008. Seneste version af ansøgning, version 6, er modtaget den 1. juli 2010. Ansøgning nr. 8237 omfatter udvidelsen i etape 2 og er suppleret med to fiktive ansøgninger, dels til udvidelsen i etape 1 (skema nr. 18880) og dels til ønsket om fleksibilitet i etape 2 (skema nr. 15560).

Miljøgodkendelsen omfatter alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 77878513.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af udvidelsen/ændringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

1.2 Ikke teknisk resumé

Sønderborg Kommune vurderer, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte udvidelse af slagtesvineproduktionen på Færgevej 5, 6430 Nordborg i henhold til de gældende regler. Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen samt efterfølgende beregninger og er betinget af de fastsatte vilkår.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk beskrivelse og kommunens vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige virkninger på naturen, miljøet og naboer.

Produktion og arealer

Svineproduktion på Færgevej 5 udvides til 9.072 smågrise (8,5-32 kg), 8.322 (32-106 kg) slagtesvin og 300 polte (32-60 kg), svarende til 272,84 DE. Den eksisterende stald forlænges med 45 m i sydlig retning, og der etableres gyllekøling i den eksisterende stald og den nye stald. Ligeledes etableres der separationsanlæg, gyllekøling, en 1.516 m³ kornsilo og 2 fodersiloer.

Udvidelsen er ønsket foretaget i to etaper, idet etape 2 er den fulde udvidelse af dyreholdet svarende til 272,84 DE. Etape 1 er udvidelse af dyreholdet til 8.200 smågrise (8,5-32 kg), 5.800 (32-106 kg) slagtesvin og 300 polte (32-60 kg), svarende til 199,89 DE. Udvidelsen i etape 1 sker i den eksisterende stald og der etableres gyllekøling i stalden. I forbindelse med udvidelsen i etape 2 opføres den nye stald med gyllekøling i forlængelse af den eksisterende stald.

Separationsanlægget samt kornsilo etableres i forbindelse med udvidelsen i etape 2. Der er søgt om etablering heraf, idet der er påtænkt at installere et Kemira 812 P separationsanlæg.

Placering

Der bliver etableret en ny stald i forlængelse af den eksisterende. Byggestil og byggematerialer bliver i den samme stil som eksisterende staldanlæg. Hele produktionsanlægget kommer til at ligge samlet. For at mindske det samlede anlægs visuelle indflydelse på det omkringliggende landskab stilles der krav om beplantning ved produktionsanlægget når ny stald er opført i etape 2.

Lugt

Produktionen vil forsætte i den eksisterende stald samt i en ny stald. Nærmeste nabo ligger ca. 650 meter fra slagtesvinestalden og den beregnede geneafstand for lugt er 157 meter. Der ligger ingen byzone, sommerhusområde eller lokalplans udpegede boligområder indenfor

1000 meter fra produktionen. Lugtgenekriterierne er efter ansøgningssystemets beregning overholdte.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen vil bl.a. medføre at antallet af transportere øges fra ca. 388 til 504 årligt. Da ejendommen ligger for sig selv i det åbne land vurderes det, at ændringen i antallet af transportere ikke vil give anledning til væsentlige gener. Dog går gylletransporter gennem Oksbøl og Himmarn og kan således give anledning til gener for de omkringboende. Derfor er der stillet vilkår om at gylletransporter fra ejendommen ikke må ske lør-, søn- og helligedage.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der er i alt registreret 24 naturlokaliteter inden for 1000 m fra anlægget. Hovedparten af lokaliteterne er overdrev, eng og mose. Et værdifuldt overdrev er beliggende 90 m N for anlægget. Ansøger har i den forbindelse foretaget projektilpasning, således at depositionen er nedbragt. På lokaliteterne beliggende mellem 300 og 1000 m fra anlægget, ligger merdepositionen på mellem 0,1 og 0,3 kg N/ha/år.

Der er indenfor 300 m fra anlægget ikke registreret særlig følsomme naturtyper, jf. § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug af 20.12.2006. De nærmeste registrerede § 7 arealer til er overdrevsarealer som ligger ca. 9,5 km fra ejendommen ved Varnæs.

Der er mere end 11 km fra anlægget til nærmeste Natura 2000-område, EF- Habitatområde H 189 Lilleskov og Troldsmose.

Natur i forbindelse med udbringningsarealer. Afstanden fra udbringningsarealet til det nærmeste Natura 2000 område, som er Habitatområde H 189 Lilleskov og Troldsmose som ligger ca. 8,5 km mod sydøst for det nærmeste udbringningsareal. Udbringningsarealerne ligger med væsentlig større afstand til øvrige Natura 2000 områder, og ingen af arealerne afvander hertil.

Udbringningsarealerne grænser op til § 3 overdrev, mose- og engområder, og nogle af arealerne har en hældning $>12^\circ$.

Der er ikke ved feltundersøgelser fundet arter tilhørende Habitatdirektivets Bilag IV, som er strengt beskyttede arter. Imidlertid er området et potentielt vigtigt ynglested for markfirben, samt for padderne løvfrø, spidssnudet frø og stor vandsalamander.

Det vurderes, at anlægget ikke gennem ammoniakdeposition vil påvirke sårbar natur jf. § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Ligeledes vurderes det, at Natura 2000 områder ikke vil påvirkes på grund af afstanden til disse områder. Af hensyn til potentielle forekomster af Bilag IV arter (markfirben og padder) stilles vilkår om 5 m dyrknings- sprøjtnings- og gødningsfri bræmmer for skrånende arealer op til overdrev, enge og moser.

Næringsstoffer til overfladevand

Vandløbene i området er klassificeret som B3 karpfiskevand. Målsætningen er ikke opfyldt.

Udbringningsarealerne afvander til Oldenor, der er en sø målsat i Sønderjyllands Amts Regionplan med en basismålsætning. Målsætningen er ikke opfyldt. En lille del af udbringningsarealerne afvander til Mjels Sø.

Udbringningsarealerne (ejede og forpagtede arealer) afvander til Als Fjord, der ikke er udpeget som Natura 2000 område. Udvaskningen af kvælstof fra arealerne udgør 1,9 % af den totale belastning til Als Fjord. I forhold til nudrift formindskes belastningen af Als Fjord med

103 kg N/år. Sønderborg kommune vurderer, at Als Fjord ikke vil blive påvirket negativt af projektet.

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Skov- og Naturstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Kravet til P-overskuddet på 3,2 kg P/ha/år er overholdt.

Næringsstoffer til grundvand

Hvad angår fosfor viser beregningerne i ansøgningssystemet, at kravene til maksimalt fosforoverskud er overholdt. Hvilket ligeledes gør sig gældende for kravene til nitratudvaskning til overfaldevand og grundvand.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

BAT

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

2. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

I bilag 2 ses en oversigtskort med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne. Tabel 1 viser en oversigt over afstande til relevante omgivelser og de gældende afstandskrav.

Naturforholdene omkring ejendommen og ved udbringningsarealerne er beskrevet i afsnit 5 og 6.

2.1 Planmæssige forhold

Ifølge regionplanen for Sønderjyllands Amt 2005-2016 ligger ejendommen og hoveddelen af dens jorder i område med særlig drikkevandsinteresse (OSD) og delvist i nitratfølsomt område. Jorderne afvander til søen Oldenor, der har forbindelse til Mejls vig og Stegsvig, se desuden arealdelen af godkendelsen.

Ifølge Kommuneplan 2005 – 2017 for Sønderborg ligger virksomheden i område med landzonestatus.

Nærmeste lokalplanområde er nr. 141, Vesterlund og 144, Oldenor/Holm, begge er udlagt til rekreative formål og ligger over 300 meter fra bedriften (henholdsvis 355 meter og 360 meter).

Ifølge Spildevandsplan 2009/2016 for Sønderborg Kommune, som omfatter planperioden til år 2016, er området ikke kloakeret. Ifølge BBR afledes proces- og sanitært spildevand, efter mekanisk rensning til vandløb, sø eller hav. Tagvand afledes til Oldenor med udløb i Als Fjord.

Ejendommen forsynes med vand fra Oksbøl Vandværk.

2.2 Generelle afstandskrav

Husdyrbruget er placeret i landzone, med ca. 500 meter til nærmeste beboelse, Kådnervej 5 der ligger sydøst for den nye tilbygning. Ca. 650 meter nord for den nye tilbygning findes den nærmeste nabo uden landbrugspligt, Færgevej 8. Nærmeste område, som er udlagt til boligområde (samlet bebyggelse) er lokalplanområde 141, der er udlagt til rekreativt interesse område, der er beliggende ca. 355 meter nordvest for ejendommens nye staldanlæg. Der er ca. 1000 meter til nærmeste byzone, Oksbøl. Oversigt over relevante afstande fremgår af tabel 1.

I bilag 8 ses kravene til lugtgeneafstande til nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlede bebyggelse og byzone .

Tabel 1: oversigt over de gældende afstandskrav

Nærmeste	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	985 m	Skolebakken i Broballe	50 m
Sommerhusområde	4 km	Købingsmark	50 m
Nabobeboelse	Ca. 500 m	Kådnervej 5	50 m
Lokalplanlagt område	355/360 m	Lokalplan nr. 141 og 144 hhv. ca. 355 m nordøst og 360 m nordvest for det nye staldanlæg	50 m
Ikke almene vandforsyningsanlæg	> 25 m	Der findes ingen privat boring på ejendommen	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	Ca. 1,5 km	Vandværket i Oksbøl, sydøst for stalden	50 m
Vandløb/ dræn/ søer	Ca. 380 m	Nærmeste sø er Oldenor ca. 380 m nordvest for det nye staldafsnit	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	Ca. 120 m	Færgevej	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	> 25 m	Ingen levnedsmiddelvirksomheden inden for 25 m afstand	25 m
Beboelse på samme ejendom	Ca. 90 m	Stuehuset på Færgevej 5	15 m
Naboskel	Ca. 130 m	Beliggende syd for den nye staldtilbygning	30 m

Miljømyndighedens vurdering

Samtlige afstandskrav i henhold til § 6 og § 8 i "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug" overholdes, jf. tabel 1.

Der er ca. 650 m til nærmeste beboelse uden landbrugspligt (Færgevej 8), som er beliggende nord for ejendommen.

2.3 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

I landskabsbeskrivelse af Sønderjyllands Østkyst står der, at landbrugslandskabet generelt er sårbart overfor etablering af nye store landbrugsbygninger, der bliver meget synlige. Bygningernes arkitektoniske kvaliteter og vedligeholdelse af hegn og lunde bliver således afgørende for kvaliteten af det fremtidige landbrugsland.

Ansøger har oplyst, at der er flere levende hegn i området herunder et plantebælte mellem stuehus og staldanlæg. Ejendommen ligger i kuperet terræn og ligger godt skjult i terrænet. Der er ikke etableret nogen beplantning omkring det eksisterende staldanlæg og der er ingen planer om at etablere yderligere beplantning. Ejendommen ligger i kuperet terræn og ligger godt skjult.

Placeringen i landskabet fremgår af bilag 2.

De væsentligste udpegninger og deres betydning for ansøgningen beskrives herunder.

Fredede områder:

Hverken bygninger eller arealer er beliggende i fredede områder eller i nærheden af beskyttede fortidsminder. Der ligger ikke nogen fortidsminde beskyttelseslinje inden for 1.000 m.

Sø- og åbeskyttelseslinje:

Ved Oldenor ligger en enkelt af markerne inden for søbeskyttelseslinjen og tilsvarende ved søen øst for Oksbøl. Ingen af bygningerne ligger indenfor sø- eller åbeskyttelseslinjerne.

Hverken bygninger eller udbringningsarealer er beliggende indenfor klitfredningslinjen, skovbeskyttelses eller strandbeskyttelseslinje.

Beskyttede sten- og jorddiger:

Der ligger beskyttede jord-/ stendiger både vest, syd og øst for staldanlægget. Ingen diger bliver berørt af projektet. Det nærmeste dige er beliggende ca. 170 m syd for ny tilbygning til stald.

Skovrejsningsområder:

Tvendalsgård er beliggende i et område, hvor skovrejsning er uønsket.

Miljømyndighedens vurdering

Ny stald og andre anlæg opføres udenfor fredede områder og bygge- og beskyttelseslinjer.

Sønderborg Kommune vurderer derved, at alle bygge- og beskyttelseslinjer, er overholdt.

2.4 Placering i landskabet

Udbygningen omfatter 3 nye sektioner på i alt 1019 m², i forlængelse af den eksisterende bygning. Derudover opføres der en kornsilo (amerikanersilo), 2 fodersiloer samt en betonplads til separationsanlæg og fiberfraktion. Nybygningen opføres i tilsvarende materiale som det eksisterende staldsystem.

Ejendommen ligger i kystnærhedszone.

Ejendommen ligger i landzone, udenfor udpegninger, i kuperet terræn. Tilbygningens placering, sydlig retning, gør denne mindre synlig.

Der er flere levende hegn i området herunder et plantebælte mellem stuehus og staldanlæg. Der er ikke etableret nogen beplantning omkring det eksisterende staldanlæg og der er ingen planer om at etablere yderligere beplantning.

En del af udbringningsarealerne ligger i "Områder med naturinteresser" omkring Oldenor og nord/ nordøst for Oksbøl. Ingen af udbringningsarealerne er "Særligt næringsfattige" eller udpeget som "Naturområder".

Beskyttet naturområder (§ 3 områder):

Der ligger inden for en afstand af 1000 meter fra ejendommen i alt 3 søer, som er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven. Inden for en afstand af 1000 meter fra ejendommen ligger der tre mindre overdrev, 2 i nordvestlig retning samt et i sydøstlig retning. Nordvest for ejendommen er der 2 engområder i forbindelse med Oldenor. Der er yderligere 2 mindre engområder, et mod nordøst samt et mod sydøst. I forbindelse med Mjels sø, syd for ejendommen, er der et målsat vandløb. I forbindelse med den mindre sø nordøst for ejendommen er et mindre moseområde. Sammenhængende med de 2 større søer, er der mindre fredsskovs områder. Der ligger ingen beskyttede strandenge eller heder inden for 1000 meter af ejendommen. Ovenstående er brugt i kommunens samlede vurdering af husdyrbrugets placering i landskabet.

Miljømyndighedens vurdering

Placeringen af det nye byggeri er blandt andet bestemt af produktionen på ejendommen, hvor en sammenbygning med eksisterende bebyggelse er mest hensigtsmæssig.

Som udgangspunkt skal områderne i kystnærhedszonen friholdes for yderligere bebyggelse. Umiddelbart vil man ikke kunne se det nye byggeri på Færgevej 5 fra kysten. Det ansøgte nybyggeri er nødvendigt for landbruget og ligger i tilknytning til eksisterende bygningsmasse og kan derfor tillades.

Der stilles imidlertid vilkår om, at der ikke må anvendes blanke og reflekterende materialer, og at der udarbejdes en plan med afskærmende beplantning efter gennemførelse af etape 2, som godkendes af kommunen.

Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at det samlede bygningsanlæg – efter udbygningen – vil fremstå som en driftsmæssig enhed. Det vurderes tillige, at de nye anlæg ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet.

2.5 Husdyrhold, staldanlæg og drift

2.6 Bygninger

Ejendommens bebyggede erhvervsareal er på ansøgningstidspunktet ifølge BBR opgjort til 2278 m².

Bilag 1 viser en situationsplan for det samlede husdyrbrug, idet der tillige er angivet en ny placering for opbevaring af døde dyr.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, afskærmende beplantning, bebyggelsens fremtidige anvendelse, belyningsforhold m.v. fremgår af tabel 2:

Tabel 2 Bygninger

Bygning	Grundplan	Bygningshøjde	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1 Stald 1: FRATS eksisterende	96 x 23,7 m = 2.277 m ²	Ca. 7 m	20 °	Betonelementer med facaden af bakkesten og grå stål gavl trekanter. Tag: Gråt	FRATS produktion

					eternit	
2	Stald 2: FRATS udvidelse	43 x 23,7 m = 1019 m ²	Ca. 7 m	20 °	Betonelementer med facaden af bakkesten og grå stål gavltrekanter. Tag: Gråt eternit	FRATS produktion
3	Gyllebeholder (4.200 m ³)	Ca. 1017 m ²	Ca. 7 m	-	Grå elementer	Gødningsoptbevaring
4	Kornsilo (amerikanersilo) (1516m ³)	254 m ²	Ca. 11,5 m	-	Galvaniseret stålplade	Kornsilo
5	Fodersiloer (2 stk.)	15-20 m ³	Ca. 6 m	-	Hvid glasfiber	Fodersiloer
6	Betonplads til separationsanlæg og fiberfraktion	Ca. 100 m ²	3 m	-	Hvid stålcontainer	Gylleseparationsanlæg

Ansøger har yderligere en ejendom, der ligger på Oksbøl Nørregade 1 og Oksbøl Nørregade 6, 6430 Nordborg. Husdyrholdet på disse ejendomme består på ansøgningstidspunktet af 300 søer på Oksbøl Nørregade 1 og 300 polte på Oksbøl Nørregade 6.

I forbindelse med udvidelsen på Færgevej 5 skal den eksisterende stald forlænges med en tilbygning på næsten 45 m i sydlig retning. Eksisterende stald rummer 6 sektioner. Tilbygningen skal rumme 3 sektioner + en aflastningsafdeling (1/2 sektion). Tilbygningen opføres i samme materialer, og med samme højde og bredde som den eksisterende stald. Ved stalden ønskes der opsat en kornsilo (amerikanersilo) på 1516 m³ til korn og to mindre udendørs siloer til foder. Ved eksisterende forbeholder (fortank) opstilles i forbindelse med udvidelsen i etape 2, separationsanlæg og container til fiberfraktion på støbt plads.

Virksomheden er etableret i 2006. Øvrige anlæg etableres i takt med at de bliver nødvendige indenfor 5 år fra godkendelse er meddelt.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger skal indhente byggetilladelse til udvidelsen, hos Sønderborg Kommune.

Der stilles vilkår til valg af bygningsmaterialer.

2.7 Husdyrhold

Husdyrbruget på Færgevej 5 drives som et konventionelt landbrug.

I nudrift udgør dyreholdet 4.000 slagtesvin (30-100kg) og 7.700 smågrise (8,5-30kg), svarende til ca. 132 dyreenheder årligt. I ansøgt drift udgør dyreholdet 8.322 slagtesvin (32 – 106 kg), 300 slagtesvin/polte (32-60 kg) og 9.072 smågrise (8,5–32 kg) svarende til ca. 272,84 DE. Udvidelsen ønskes fortaget to etaper, idet udvidelsen i etape 1 (dyrehold på 5.800 slagtesvin (32-106 kg), 8.200 smågrise (8,5-32 kg) og 300 slagtesvin/polte (32-60 kg) svarende til 199, 89 DE) sker i eksisterende staldbygning. Når denne er forlænget med det nye staldafsnit udvides dyreholdet som etape 2 til 8.322 slagtesvin (32–106 kg), 300 slagtesvin/polte (32-60 kg) og 9.072 smågrise (8,5–32 kg) svarende til ca. 272,84 DE.

Derudover ønskes der fleksibilitet, så ansøger kan levere et højere antal slagtesvin med en lavere vægt indenfor de tilladte DE under forudsætning af at ændringen ikke medfører en

forøgelse af lugtgeneafstanden og ammoniakfordampningen. Oversigt over den ønskede fleksibilitet fra ansøgningen fremgår af tabel 3. Der er udarbejdet ansøgningskema for den ønskede scenarie som supplement til selve ansøgningen, idet der i skema nr. 15560 er beskrevet scenariet med flere og lettere dyr (dyrehold på 9.990 smågrise (8,5 -32 kg), 9.170 slagtesvin (32-100 kg) og 300 polte (32-60 kg) svarende til i alt 272,82 DE. Beregningerne viser at en ændring af produktionen til dette niveau kan ske uden, at det medfører forøget lugt og ammoniakemission.

Tabel 3: Den ønskede fleksibilitet i produktionen

	Antal smågrise	Antal slagtesvin	Antal polte
Tilladt dyrehold (nudrift)	7.700 (8,5-30 kg)	4.000 (30-100 kg)	0
Etape 1 (skema nr. 18880)	8.200 (8,5-32 kg)	5.800 (32-106 kg)	300 (32-60 kg)
Etape 2 (skema nr. 8237) (hovedansøgning)	6.048 + 3.024 = 9.072 (8,5-32 kg)	5.548 + 2.774 = 8.322 (32-106 kg)	200 + 100 = 300 (32-60 kg)
Etape 2 (skema nr. 15560) alternativ med lavere slagtevægt	6.660 + 3.330 = 9.990 (8,5-32 kg)	6.113 + 3.057 = 9.170 (32-100 kg)	200 + 100 = 300 (32-60 kg)

Gødningstypen fra stalden er gylle. Al gyllen opbevares i eksisterende gyllebeholder. Gyllen udbringes som hovedregel med slæbeslanger.

Smågrisene leveres fra bedriftens sohold på Oksbøl Nørregade 1 (300 søer), mens bedriftens polte produktion (300 stk. fra 60 kg) foregår på Oksbøl Nørregade 6.

Der ønskes 5 år til at udnytte godkendelsen. I etape 1 udvides dyreholdet i eksisterende stald-afsnit til 199,89 DE. Der er i forbindelse med selve ansøgningen udarbejdet et ansøgningskema for etape 1 som supplement til selve ansøgningen, hvilket er foretaget i skema nr. 18880.

I etape 2 opføres tilbygning til stald med gyllekøling samt kornsilo og dyreholdet udvides til ansøgt niveau.

Staldsystemer, antallet af stipladser og producerede dyr/dyreenheder i de enkelte stalde fremgår af tabel 4 og 5.

Tabel 4 Dyreholdets størrelse i ansøgt drift, etape 2.

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Stald-afsnit nr. (nr. 1 på bilag)	Antal ansøgt*	Vægt-/aldersgrænser*	Stipladser*	DE*
Smågrise, toklimastald delvist spaltegulv	1.1.1, stald 1	6.048/6.660	8,5-32 kg	1	28,77/31,4

Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	5.548/6.113	32 -106 kg/ 32-100 kg	1.845	151,34/148,4-
Slagtesvin/polte, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	200	32-60 kg	37	1,78
Ny stald, smågrise, toklimastald delvist spaltegulv	1.1.2, stald 2	3.024/3.330	8,5-32 kg	1.296/ 1.427	14,39/15,8
Ny stald, slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.2, stald 2	2.774/3.057	32 -106 kg/ 32-100 kg	1	75,67/74,2
Ny stald, slagtesvin/polte, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.2, stald 2	100	32-60 kg	1	0,89
Dyreenheder i alt					272,84/ 272,84

*Scenarie 1=etape 2/ scenarie 2= etape 2 med flexibilitetsønsket mellem lettere og flere dyr.

Ved fratsproduktion er smågrise og slagtesvin ikke samtidig i hver enkelt sektion, hvorfor antallet af stipladser for smågrise i eksisterende sektioner samt for slagtesvin i nye sektioner begge steder er sat til "1". Der er ikke indtastet dyr i aflastningen, da dyreholdet her vil være meget svingende. Aflastningen er placeret længst væk fra lokalplanlagte områder, så det indtastede dyrehold er worst case

Tabel 5. Dyreholdets størrelse i ansøgt drift, etape 1.

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr. (nr. 1 på bilag)	Antal ansøgt	Vægt-/aldersgrænser	Stipladser	DE
Smågrise, toklimastald delvist spaltegulv	1.1.1, stald 1	8.200	8,5-32 kg	1.171	39,01
Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	5.800	32-106 kg	1.274	158,21
Slagtesvin/polte, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	300	32-60 kg	37	2,67
Dyreenheder i alt					199,89

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. staldindretning for slagtesvin:

Eksisterende stalde:

Det er BAT med delvist spaltegulv (min. 1/3 fast gulv). Fuldspalter kan godkendes, hvis den samme ammoniakreduktion kan opfyldes på anden vis, som ved delvist spaltegulv 1/3 fast gulv.

Nye stalde:

Det er BAT med delvist spaltegulv (min. 1/3 fast gulv) med køling (20 % effekt), jf. BAT-blad: "Køling af gyllen i svinestalde". Det er BAT- at anvende gyllekøling, hvis varmen kan genanvendes.

Gylleforsuring kan overvejes ved store bedrifter (over 700 DE jf. økonomi beregning på BAT-bladet for forsuring)

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknik:

Staldindretning, ny stald:

Redegørelse for anvendt BAT og renere teknologi ifølge BREF-dokumentet (jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker vedr. intensiv fjerkræ- og svineproduktion) på ejendommen på Færgevej 5, 6430 Nordborg.

Gulvtype:

Den nye staldtilbygning etableres med delvist spaltegulv (1/3 fast gulv og 2/3 spalter) som beskrevet i BAT-byggeblad nr. 106.04-52 (i IT- systemet er denne gulvtype benævnt som delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv). Ved anvendelse af denne gulvtype bliver ammoniakfordampningen minimeret svarende til, at tabet af ammoniak til det omgivende miljø ved emission fra stalde med denne gulvtype er 8 % (normtal 2006/07).

Gyllekøling:

Det projekteres, at der skal indrettes med gyllekøling i den eksisterende stald og i den nye stald. Gyllekøling giver en lavere temperatur i gyllen, hvilket kan reducere ammoniakfordampningen, forudsat at gyllekølingen er etableret som foreskrevet i Miljøstyrelsens BAT-blad om køling af gyllen i svinestalde, 1. udgave af 19. maj 2009.

Antallet af driftstimer, som der er regnet med i det elektroniske ansøgningsystem, er sat til 8760 driftstimer og en NH₄-effekt på 22,20 %.

Genindvinding af overskudsvarme fra gyllekøling:

I forbindelse med etableringen af gyllekøling i den nye stald vil overskudsvarmen blive anvendt til opvarmning af det faste gulv i selvsamme stald og i eksisterende stald samt til varme i personalerummet og til opvarmning af fodervand.

Gylleseparation:

I forbindelse med ansøgt drift er det planlagt at etablere gylleseparation i etape 2.

Staldindretning eksisterende stald:

Den eksisterende stald er indrettet med delvist spaltegulv (1/3 fast gulv og 2/3 spalter) som beskrevet i BAT-byggeblad nr. 106.04-52 (i IT- systemet er denne gulvtype benævnt som delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv).

Samlet BAT indenfor staldindretning:

Ansøger har vurderet, at ejendommen anvender bedst tilgængelig teknik indenfor staldindretning på følgende punkter:

- Den nye staldtilbygning etableres med delvist spaltegulv (1/3 fast gulv og 2/3 spalter) som beskrevet i BAT-byggeblad nr. 106.04-52 mens der i aflastningssektionen etableres delvis spaltegulv med en højere andel af fast gulv.
- Den eksisterende stald er indrettet med delvist spaltegulv (1/3 fast gulv og 2/3 spalter) som beskrevet i BAT-byggeblad nr. 106.04-52.
- Den nye stald vil blive indrettet med gyllekøling.

Ansøger oplyser følgende om fravalg af bedste tilgængelige staldteknik:

Biologisk/kemisk luftrensning: Det er dyrt at etablere biologisk og / eller kemisk luftrensning for ammoniak. Biologisk luftrensning har store driftsmæssige omkostninger med hensyn til vandforbrug og vedligeholdelse.

Luftvasker med syre kan reducere ammoniaktabet fra stalden, men da teknikken er ret så dyr at etablere, er en sådan investering vurderet at være uproportional i forhold til, at der alternativt kan etableres gyllekøling i stalden. Kemisk luftvasker er derfor fravalgt.

Derudover projekteres det som tidligere nævnt, at der skal etableres delvist spaltegulv (1/3 fast gulv og 2/3 spalter) i 3 nye sektioner.

Gylleforsuring: Gylleforsuring er fravalgt, idet det er valgt delvis spaltegulv (1/3 fast gulv og 2/3 spalter) i stalden samt gyllekøling og fodertilpasning.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal, vægt og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Det maksimale antal DE for etape 2, incl. fleksibilitet og etape 1 på henholdsvis 272,84 DE og 199,89 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden og det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Ansøger har redegjort for indførsel af BAT i den nye staldbygning og for BAT i den eksisterende stald.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at projektet kan realiseres i den ønskede staldbygning med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning. Sønderborg Kommune har på baggrund af det fastlagte BAT-niveau beregnet, at den samlede ammoniakemission fra ejendommen maksimalt må svare til 3.671 kg N/år. Ejendommen opfylder Sønderborg Kommunes BAT-niveau for den pågældende ejendom, da den samlede ammoniakemission for det tilpassede projekt (med delvis spaltegulv samt en kombination af gyllekøling og fodertiltag) er beregnet til 3.156 kg N/år, jf. afsnit 7.2.

Ændringer af f.eks. staldindretning eller ventilationsarrangementer, må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.

2.8 Ventilation

Ansøgers oplysninger om ventilation fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Ventilationsanlæg

Stald	Type	Kapacitet pr. sektion	Antal afkast (udsugninger)	Placering
Stald 1 og 2	Multistep ventilationsanlæg fra Skov	40.437 m ³ / time	31	På tagfladen nær kip

Bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. ventilation:

Ventilation af nye stalde:

- Anvende naturlig ventilation, hvor dette er muligt
- Ved at: udforme bygning og stier korrekt
- Fremme luftstrømmen ved at placere bygninger under hensyntagen til fremherskende vindretninger

For mekanisk ventilerede stalde:

- Optimerer udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren.
- Elektronisk styring.
- Undgå modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og vinger. Hvor hyppigt, vurderes i de enkelte sager. Typisk rengøring ved nyt hold og eftersyn en gang årligt.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknik for ventilation:

Der er installeret multistep ventilation, så det kun er det nødvendige antal ventilatorer der kører. Dvs. ventilationssystemet automatisk op- eller nedjusteres efter behov. Desuden er der installeret ekstra loftsventiler, der kan åbnes, så temperaturen ikke så let bliver høj. Derved sænkes strømforbruget til ventilation. Ny stald etableres med samme ventilationssystem.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemet (både på den eksisterende stald og den nye stald) ikke giver anledning til gener for de omkringboende med hensyn til støj eller støv, idet husdyrbruget ikke ligger tæt på nabobeboelser. Det vurderes heller ikke, at ventilationssystemet giver anledning til væsentlige lugtpåvirkninger, da lugtkrav overholdes, jf. afsnit 5.2.

For at sikre, at der kan ske en fri fortynding af luft fra afkast, stilles vilkår om, at nye afkast skal føres minimum 1 m over tagryg. En anden placering og højde af afkast kan eventuelt godkendes af Sønderborg Kommune.

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlægget.

Der stilles også vilkår om at ventilationen skal rengøres minimum en gang årligt. Datoer for rengøring og service skal noteres i journalen, som skal opbevares i 5 år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

2.9 Fodring

Foderet (korn og soja) opbevares i 6 indendørs siloer i foderladen samt i 2 ansøgte udendørs siloer. Desuden skal der i forbindelse med udvidelsen opsættes en udendørs Amerikaner Silo (se situationsplan i bilag 1). Tilskudsfoderet opbevares i foderladen i de storsække, det er blevet leveret i.

Ved indblæsning af foder til såvel udendørs som indendørs siloer kan der opstå lidt støvgener. Det vurderes dog at der ingen støvgener er udenfor ejendommens eget areal og dermed ingen gener for naboer.

Bedste tilgængelige teknik vedr. fodring:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. fodring af slagtesvin:

Tilsætning af fytase

Fasefodring

Reduceret indhold af råprotein

Fodring efter nyeste norm (pt. 2008/09-indtastes i www.husdyrgodkendelse.dk).

Ansøger oplyser følgende om BAT for foder:

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I nudrift er der derfor ikke indtastet oplysninger, hvorved www.husdyrgodkendelse.dk beregner på baggrund af normtal.

I IT-ansøgningen er der anvendt fodertilpasning ca. svarende til niveau for normen fra 2007/08, jf. tabel 7.

Tabel 7. Oversigt over indholdet af råprotein og fosfor i foder i henhold til normen:

Dyretype	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE
Smågrise (8,5-32)	160,6	5,2
Slagtesvin (32-106)	154,6	4,4
Slagtesvin (32-100)	152,5	4,4

Ansøger er indstillet på at acceptere vilkår om fodertilpasning i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde BAT-niveau, det generelle ammoniakreduktionskrav samt kravet om at minimere ammoniakdepositionen i overdrev nord for ejendommen, hvilket indebærer, at indholdet af råprotein til slagtesvin reduceres til 147,5 g pr. FE i etape 2. I etape 1 reduceres indholdet af råprotein til slagtesvin til 150,5 g pr. FE

Fodermængde og næringsstofindhold tilpasses dyretypen og dyrenes behov, så der ikke opstår unødigt overforbrug af næringsstoffer. Der anvendes vådfodring og fasefodring ligesom der tilsættes fytase til foderet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der med de nuværende og planlagte tiltag til opbevaring og håndtering af foder ikke sker en væsentlig øget påvirkning af omgivelserne.

Da fodertiltaget gennemføres med henblik på at reducere ammoniakemission, stilles vilkår herom, idet type 2/type 1 korrektion må højst være 0,87 i etape 2 og 0,90 i etape 1 på baggrund af følgende formel for samtlige slagtesvin på ejendommen:

$$(((\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250) - ((\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt}) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 3,19) / (((\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt}) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt}))) / 3190).$$

Der er anvendt følgende værdier: FEsv pr- produceret svin: 2,87 x kg tilvækst på 74 kg, g råprotein: 147,5, slagtevægt x 1,31: 106 kg og indgangsvægt 32 kg.

I etape 1 bliver type 2/Type 1 korrektionen efter samme formel således 0,90, idet der er anvendt følgende værdier: (((FEsv pr. produceret svin x g råprotein pr. FEsv / 6250) - ((slagtevægt x 1,31 - indgangsvægt) x 0,028 kg N pr. kg tilvækst)) / 3,19) / ((slagtevægt x 1,31 - indgangsvægt) x (20,95 + 0,177 x (slagtevægt x 1,31 + indgangsvægt))) / 3190).

Der stilles derfor vilkår om, at korrektionsfaktoren ikke må overstige 0,87 i etape 2 og 0,90 i etape 1 samt dokumentation for, at korrektionsfaktoren overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, at der i ansøgt drift bruges BAT mht. foder. Sønderborg Kommune har på baggrund af det fastlagte BAT-niveau beregnet, at den samlede ammoniakemission fra ejendommen maksimalt må svare til 3.671 kg N/år. Ejendommen opfylder Sønderborg Kommunes BAT-niveau for den pågældende ejendom, da den samlede ammoniakemission for det tilpassede projekt (med delvis spaltegulv samt en kombination af gyllekøling og fodertiltag) er beregnet til 3.156 kg N/år, jf. afsnit 7.2.

For at sikre en god udnyttelse af foder som ressource, stilles der vilkår om mængden af forbrugt foder og opstået spild skal noteres i en driftsjournal. Desuden stilles der vilkår om at der skal anvendes fytasetilsætning.

2.10 Ensilage

Der fordres ikke med ensilage på bedriften.

2.11 Energi- og vandforbrug

I forbindelse med drift af ejendommen og den beskrevne husdyrproduktion før og efter udvidelsen, er der skønnet at være et forbrug af råvarer og hjælpestoffer som angivet i tabel 8.

Tabel 8. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer.

Type	Forbrug før	Forbrug efter
El*	82.000 kWh	143.000 kWh
Fyringsolie stald	33.000 L	25.000 L
Drikkevand**	2.740 m ³	5.180 m ³
Vask i stald, overbrusning mv.**	255 m ³	405 m ³
Vandspild**	415 m ³	810 m ³
Sprøjtning	0 m ³	0 m ³
Markvanding	0 m ³	0 m ³
I alt vandforbrug	3.410 m ³	6.395 m ³

*Samlet energiforbrug i nudrift (oplyst af ansøger) og efter ansøgningen (skønnede mængder).

** Skønnede forbrugsmængder beregnet fra standard tal jf. Håndbog i svinehold 2008.

Elektricitet anvendes til ventilation, gyllepumpning, gyllekøling og belysning.

Forbrug af fyringsolie falder pga. gyllekøling.

Det er ikke oplyst forbrug af diesellole til maskiner, da der ikke er maskiner eller tanke på Tvendalsgård.

Stald og stuehus forsynes med vand fra Oksbøl vandværk. Der forbruges ca. 6395 m³ årligt til drikkevand og rengøring af produktionsanlæg mv.

Bedste tilgængelige teknik vedr. energi og vandforbrug:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. forbrug af energi og vand:

Vand:

- Installationer med minimalt vandspild
- Drikkekopper
- Driftsprocedurer m.m.

Energi:

- Installationer med lavt energiforbrug
- Ventilation med lavt energiforbrug, eksempelvis frekvensstyret ventilation, multi-step, naturlig ventilation, m.m.
- Belysning med lavenergipærer
- Timere på lys m.m.

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger (BAT):

På ejendommen anvendes lavenergibelysning med lysstofrør. Lyset i staldene er tændt efter behov i forbindelse med fodring. Varigheden er ca. 2 timer 2 gange i døgnet. I vintermåneder er lyset desuden tændt i et omfang, så kravene til dyrevelfærd er overholdt (8 timer i døgnet med mindst 40 LUX). Der er installeret et Big Dutchman styringssystem med automatisk tænd og sluk. Forholdene er uændrede før og efter udvidelsen.

Lyset udenfor er sensorstyret. Dog tændes belysningen ved hver enkelt sektion manuelt.

Det forventes, at der i forbindelse med udskiftning af lysstofrør i eksisterende stalde vil blive opsat lavenergilystofrør.

Der sørges for at unødigt belysning og andet energispild undgås.

Der er installeret multistep ventilation, så det kun er det nødvendige antal ventilatorer der kører. Dvs. ventilationssystemet automatisk op- eller nedjusteres efter behov. Desuden er der installeret ekstra loftsventiler, der kan åbnes, så temperaturen ikke så let bliver høj. Derved sænkes strømforbruget til ventilation.

Desuden sørges der for, at de enkelte staldafsnit udtørres efter vask og desinfektion, inden der indsættes nye grise. På den måde undgås det at ventilere unødigt, samtidig med at det undgås, at temperaturen i stalden er for lav og luftfugtigheden er for høj, når der indsættes grise, idet dette kan medføre unødigt svineri i stalden.

Der sørges for jævnlig inspektion og rengøring af ventilationskanaler og ventilatorer.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Vandbesparelse opnås ved brug af drikkekopper. Overbrusningsanlægget anvendes til i blødsætning af stalde, hvilket nedsætter det efterfølgende vandforbrug til rengøring.

Der foretages vask af stalde med højtryksrenser mellem hvert hold af grise. Der er ikke udarbejdet egentlige planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil eventuelle lækager blive opdaget og repareret med det samme. Der er påsat vandalarm, der slukker for vandtilføringen ved rørbrud.

Miljømyndighedens vurdering

I henhold til ”Håndbog for svinehold 2008” er elforbruget for en tilsvarende produktion godt 197.900 kWh. Det forventede forbrug i ansøgt drift er derfor på niveau med normen.

Det fremgår af tabel 8, at det forventede vandforbruget vil være ca. 6.395 m³ årligt efter udvidelsen.

I henhold til ”Håndbog for svinehold 2008” er det gennemsnitlige årlige vandforbrug for en tilsvarende produktion ca. 5.744 m³ vand +/- 25 %. Det vurderes derfor, at vandforbruget på ejendommen ligger på niveau med normtallene.

For at sikre, at der sker en god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om, at forbruget af vand og el skal registreres årligt, således det er muligt at følge forbruget og dermed lave en indsats, hvis forbruget stiger. Elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst fem år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

2.12 Spildevand herunder regnvand

Overfladevand på ejendommen kan opdeles i 2 typer:

- overfladevand fra rene kørearealer f.eks. ejendommens gårdsplads, denne type vand kan som oftest ledes til nedsivning f.eks. faskine eller jordoverfladen
- vand fra tagarealer, dette vand kan der gives tilladelse til udledning i dræn, vandløb m.v. på særlige vilkår, hvis nedsivning ikke er muligt på ejendommen

Rengøringsvand og drikkevandsspild er beregnet og indgår i den samlede gyllemængde. Læs mere i afsnit 4.1. Tabel 9 viser en oversigt over spildevand.

Tabel 9. Oversigt over spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	670 m ³	1.215 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra stalden, kun fra håndvask	1 m ³	1 m ³	Dræn	Trixtank
Overfladevand fra betonplads til separationsanlæg	0	70 m ³	Gylleholder	Ingen
Tagvand	Ikke oplyst	Ikke oplyst		

Mængden af rengøringsvand til vask af stalde, drikkevandsspild mv. er skønnet ud fra normalt i Håndbog for Svinehold 2008. Der vaskes ikke maskiner på Tvendalsgård.

Bilag 10 viser et oversigtskort med angivelse af afløbsforhold for ejendommen.

Grundarealet på den nye stald er ca. 1.019 m².

Der er søgt om tilladelse til udledning af sanitært spildevand fra driftsbygning til trixtank, med afledning til Oldenor via dræn. Der indsendes ansøgning om udledning til Sønderborg Kommunes afdeling for Vand og Jord, forud for staldbyggeriet i etape 2.

Vaskeplads

Vask af maskiner mv. foregår på ejendommen Oksbøl Nørregade 1.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at afledning af sanitært spildevand og tagvand fra driftsbygninger samt andet overfladevand til dræn/vandløb, nedsvivning eller lignende ikke er omfattet af denne miljøgodkendelse, men kræver særskilt tilladelse fra Sønderborg Kommune. Der er i forbindelse med miljøgodkendelsen meddelt en særskilt udledningstilladelse til udledning af tag- og overfladevand..

Vurdering af spildevandsafledning til overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, men det indgår i vurdering af ansøgningen, om det kan forventes, at der kan findes en tilfredsstillende løsning for spildevandshåndteringen.

Med den nye bekendtgørelse om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plan-teskyttelsesmidler er der stillet krav om, at landbrugsbedrifter skal anmelde, hvis de udbringer gylle indeholdende vand fra vask af sprøjter eller spild fra påfyldning af sprøjter. Hvis det fremover bliver aktuelt at påfylde eller vaske marksprøjte på vaskepladsen, skal dette anmeldes til kommunen, og der skal indhentes tilladelse til at udbringe gyllen på arealerne.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke ske på steder, hvor der er risiko for afløb til overfladevand.

Der må ikke tages vand til påfyldning direkte fra boring eller overfladevand.

Der stilles vilkår om at bekæmpelsesmidler og rester heraf kun må opbevares i den oprindelige emballage.

Derudover stilles der vilkår om at vask af maskiner mv. ikke må foretages på Færgevej 5, da der ikke er nogen vaskeplads indrettet hertil.

2.13 Affald

Der er oplyst om døde dyr, at:

Forventet antal døde slagtesvin (2 – 4 %): Ca. 270 stk./år

Forventet antal døde smågrise (2 – 4 %): Ca. 270 stk./år

Døde dyr afhentes 2 gange/ uge eller efter behov af DAKA.

De døde svin opbevares på nuværende tidspunkt på nærliggende mark under kadaverdække, men det påtænkes at etablere en afhentningsplads ved stalden, jf. bilag 1. Pladsen ønskes sænket under jordniveau, den placeres i skygge under store træer og i god afstand til offentlig vej.

I tabel 10 er vist de skønnede årlige mængder affald.

Tabel 10. Skønnede årlige mængder affald:

Affaldstype	Opbevaringssted	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:					
Spildolie	Der findes ikke nogen af disse ting på Færgevej 5.			13.02.08	06.01

Olie- og brændstof-filtre				16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer				16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler				20.01.19	05.12
Spraydåser	Samles i foderladen	Sønderborg Forsyning	Ca. 10 stk.*	15.01.10	23.00
Medicinrester	Køleskab i foderladen	Nordborg Apotek	Ca. 10 ml*	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	Køleskab i foderladen	Nordborg Apotek	Ca. 20 stk.*	18.02.02	66.00
Fast affald:					
Tom emballage (papir/pap)	-	-	0	15.01.01	50.00
Tom emballage - storsække (plast)	Foderladen	Sønderborg Forsyning	1000 kg *	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer	Forrum kortvarigt og tages med til Nørregade 1 for senere aflevering	Sønderborg Forsynings containerplads	30	20.01.21	79.00
Jern og metal	-	-	0	02.01.10	56.20
Tomme olietromler og olietanke	-	-	0	15 01 04	-
Tomme medicin-glas	Køleskab i foderladen	Dagrenovation	Ca. 10 stk.*	15..01.07	51.00

*Mængder er skønnede

Der er ingen spildolie eller oliefiltre, da olieskift og service foregår på Oksbøl Nørregade 1.

Spraydåser, plastemballage, lysstofrør og el sparepære afleveres til Sønderborg Forsynings containerplads, der er godkendt til modtagelse af disse affaldstyper.

Klinisk risikoaffald i form af medicin glas og rester samt kanyler afleveres til Nordborg Apotek. Opbevares i køleskab i separat rum i foderladen.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre, at der ikke sker forurening i forbindelse med opbevaring af farligt affald, stilles der vilkår om opbevaring af farligt affald på ejendommen.

Virksomheden skal desuden være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser herom. Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Regulativ og forskrift for farligt erhvervsaffald*
- *Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ for husholdningsaffald i Sønderborg Kommune*
- *Regulativ og forskrift for klinisk risikoaffald og andet farligt affald fra sundhedssektoren*

- **Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr**

I henhold til regulativerne gælder det, at medicinrester (inklusive vaccinerester og brugte kanyler) skal afleveres på apoteket. Tømt emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

Reglerne i Bekendtgørelsen om opbevaring af døde dyr nr. 439 af 11. maj 2007 skal efterleves.

Ligeledes kan tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage bortskaffes med dagrenovationen, mens emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald – fx på en af Sønderborg forsynings containerpladser. Alternativt kan tømt emballage fra såvel medicin som pesticider afleveres på containerpladsen som erhvervsaffald.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

2.14 Råvarer og hjælpestoffer

Markdriften foregår fra Oksbøl Nørregade 1, og derfor findes der ingen kemikalier, pesticider eller sprøjteudstyr på Færgevej 5.

Ansøger ønsker at benytte overskudsvarmen fra gyllekøling til opvarmning og dermed at spare på olieforbruget.

Ejendommens tankanlæg fremgår af tabel 11 og på bilag 1.

Tabel 11. Tankanlæg

Olietanke:	Volumen	Fremstillingsår	Tanknr.	Godkendelsesnr.
Fyringsolietank i foderladen	2.500 L	2005	155002	01-5013

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie, forventes at være meget lille. Der forefindes dog altid sand/ savsmuld eller andet materiale på ejendommen til opsamling/ opdæmning af evt. spild.

Miljømyndighedens vurdering

Forbruget af energi og vand behandles i afsnit 3.6.

Der er ikke angivet, hvilke typer bekæmpelsesmidler og kunstgødning, der anvendes på virksomheden. For at sikre mod forurening fra spild af flydende handelsgødning, stilles der vilkår om, at det skal opbevares i tanke på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Der stilles desuden vilkår til opbevaring af bekæmpelsesmidler, selv om der som udgangspunkt ikke sker en sådan opbevaring på ejendommen.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne og at eventuelle uregelmæssigheder opdages, stilles der vilkår om, at der skal føres journal over energiforbrug (el, fyringsolie, dieselolie).

For at minimere risikoen for forurening, stilles vilkår i forhold til håndtering af smøremidler, kemikalier og medicin. Omkring tankning af diesel er det oplyst, at der er ingen tanke på ejendommen.

Der stilles vilkår om, at håndtering af brændstof skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord, overfladevand eller grundvand.

Hvis der senere skal etableres nye olietanke på ejendommen, skal disse anmeldes jf. Olie-tankbekendtgørelsen inden opstilling, og kommunen skal foretage en vurdering af, hvorvidt det udløser miljøgodkendelse.

2.15 Driftsforstyrrelser eller uheld

I ansøgningen er det oplyst, at der som sådan ikke er lavet særlige foranstaltninger til at imødegå driftsforstyrrelser og uheld – anlægget er dog indrettet på en måde, der bevirker at risikoen for at driftsforstyrrelser og uheld minimeres. Ligeledes er der udarbejdet en beredskabsplan.

Gyllen løber vha. træk og slip system fra stald til forbeholder (fortank), hvorfra det pumpes til separationsanlægget. Fra separationsanlægget ledes rejektivandet til gyllebeholder mens fiberdelen ledes til overdækket container. Der er kun pumpe på fortanken, så udslip fra gylletank er ikke mulig med mindre den kollapser, hvilket sker uhyre sjældent. Gyllen pumpes fra den store gyllebeholder vha. kran på gyllevognen.

Separationsanlæg samt container til fiberdelen placeres på betonplads med afløb til gyllebeholder, jf. bilag 1.

Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning og brug af olie, forventes at være meget lille. Der forefindes dog altid sand/ savsmuld eller andet materiale på ejendommen til opsamling/ opdæmning af evt. spild.

I forbindelse med fx sygdomsudbrud med efterfølgende restriktioner over for svineflytninger eller slagteristrejke kan der ske en midlertidig ophobning af dyr på ejendommen. Dette vil bevirke, at lugtemissionen fra stalden bliver større end normalt. Denne situation forventes at forekomme meget sjældent.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand
- Overløb af gylle.
- Udslip og spild af kemikalier eller olie
- Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser
- Transport af bekæmpelsesmidler.

Beredskabsplanen er vedlagt i bilag 14.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie og bekæmpelsesmidler. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Der er stillet vilkår om håndtering af kemikalier mv., jf. afsnit 3.9.

For at mindske risikoen for uheld som følge af spildt husdyrgødning, stilles vilkår om at et eventuelt spild skal fjernes.

Endvidere stilles der vilkår om at beredskabsplanen jævnligt skal ajourføres.

2.16 Biaktivitet/bivirksomhed

Der etableres gylleseparationsanlæg i etape 2. Anlægget skal behandle en gyllemængde på ca. 14,5 tons/dag (5267 tons på et år). Det vil sige, at anlægget ikke er særskilt godkendelsespligtigt, jf. listebekendtgørelsens pkt. K 213, der omfatter mængder over 30 tons/dag.

3. Gødningsproduktion og –håndtering

3.1 Gødningstyper og mængder

I den ansøgte produktion (etape 2) produceres årligt 5.337 tons gylle inkl. drikkevandsspild og vaskevand og opgjort før separering, jf. kapacitetserklæring i bilag 15. Tabel 12 viser en oversigt over husdyrgødning m.v. der produceres, modtages og afsættes i den ansøgte produktion.

Al gyllen på Færgevej 5 separeres. Rejektvandet opbevares i gyllebeholder. Ifølge kapacitetserklæringen er der mere end 12 måneders kapacitet. Fra egne produktioner på andre anlæg udbringes der på bedriftens arealer i ansøgt drift usepareret gylle. Til de 2 gyllemodtagere (Erik Skov Matthiesen, Lyngmosevej, 6430 Nordborg og Peter Møller, Voldgade 11, 6430 Nordborg) afsættes separeret gylle. De fraførte mængder rejeckt vand fremgår af IT-ansøgningen. Ved separering er der 73 % N og 45 % P tilbage i rejeckt vandet.

Fiber fra gylleseparationen vil blive afsat til biogasanlæg. Der er i Sønderborg Kommune planer om, i forbindelse med projekt ZERO, at etablere et stort fælles biogasanlæg. Såfremt dette biogasanlæg er etableret når separation af gyllen påbegyndes på Færgevej 5, vil fiberen fra gylleseparationen blive afsat hertil. Alternativt vil fiberen blive afsat til et andet biogasanlæg i Sønderjylland, f.eks. Linko Gas i Lintrup ved Rødding eller Ribe Biogas.

Ansøger forbeholder sig ret til at fylde op med gylle fra egen og andre bedrifter på egne og forpagtede arealer til maksimalt 1,4 DE/ha, så længe antallet af dyreenheder endnu ikke er etableret, eller såfremt der pga. sygdom i besætningen eller andre forhold ikke er fuld produktion.

Tabel 12. Oversigt over husdyrgødning (afrundede tal for kvælstof og fosfor).

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	DE
Usepareret gylle produceret på andre ejendomme på bedriften	7479	1742	72,00
Gylle fra Færgevej 5 der sepereres til:	27.806	5.860	272,84
Forarbejdet gylle flydende (rejeckt vand):	20.298	2.637	169,15
Forarbejdet gylle fast (fiber):	7.508	3.232	103,69
Afsat forarbejdet husdyrgødning, flydende, til Peter Møller, Vold-	-3.016	-392	-25,13

gade 11, 6430 Nordborg			
Afsat forarbejdet husdyrgødning, flydende, til Erik Skov Matthiesen, Lyngmosevej, 6430 Nordborg	-1.375	-179	-11,46
Afsat husdyrgødning, fiberfraktion	-7.508	-3.233	-103,69
I alt til rådighed til udbringning på bedriften: Usepereret gylle fra andre anlæg på bedriften:	7.479	1.742	72,00
Forarbejdet husdyrgødning, flydende fra Færgevej 5:	15.908	2.067	132,56

Tabel 13 viser en oversigt over opbevaringen af husdyrgødningen. % før og efter er de oplysninger om procentvis fordeling i de forskellige beholdere, der er indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 13. Oversigt over anlæg til gødningsopbevaring

Anlæg	Kapacitet i m ³	Opførelsesår	Overdækning	% før	% efter
Gyllebeholder	4.200	2007	Flydelag	100	100
Fortank	40	2006	Fast låg		
I alt	4.240			100	100

Desuden er opbevaringskapaciteten i gyllekanalerne beregnet til i alt: 275 m³ på nuværende tidspunkt. Efter udvidelsen vil opbevaringskapaciteten i gyllekanalerne være på 400 m³, hvilket fremgår af tabel 14.

Tabel 14. Opbevaringskapacitet i gyllekanal.

	Før udvidelse	Efter udvidelse
Drivgang	40	60
Udleveringsrum	55	55

Stald	180	285
I alt	275	400

Fiberfraktionen fra gylleseparationen opbevares i container.

Bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. opbevaringsteknik:

Udgangspunktet er husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Gyllebeholder eller gyllelagune:

Hvis alle af de følgende krav til opbevaring er opfyldt vurderes opbevaringen at leve op til BAT:

Beholderen opfylder kravene i § 15 i husdyrgødningsbekendtgørelsen dvs. at:

- Det er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- Beholderens bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
- Lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse – fortrinsvist hvert år.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

Gyllebeholderen efterlever kravene i BREF-dokumentet. Dvs. at beholderen er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Sider og bunden er tætte og korrosionsbeskyttede.

Tanken tømmes jævnlige for inspektion og evt. reparationer.

Fiberfraktionen fra gylleseparationen opbevares i container, der kan rumme ca. 30 tons.

Der føres logbog over flydelaget på beholderen.

Gyllebeholderen er tilmeldt lovpligtigt regelmæssigt eftersyn (10-års beholderkontrol).

I beregning af opbevaringskapaciteten er mængden af fiberfraktion opgjort til ca. 800 m³, hvilket svarer til ca. 450 tons.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for bedste tilgængelige opbevaringsteknik. Det vurderes, at gyllebeholdere som udgangspunkt sikrer en god og sikker opbevaring af gyllen og at der med veletablerede flydelag sikres en god næringsstofudnyttelse og tilstrækkelig begrænsning af lugtgener. Det vurderes, at der med mere end 12 måneders opbevaringskapacitet i gyllebeholdere sikres en god bufferkapacitet på ejendommen. På dette grundlag vurderer kommunen, at der i fornødent omfang er anvendt BAT i forbindelse med opbevaring af husdyrgødning.

3.2 Gylleseparering

Ansøger har oplyst, at al gyllen på Færgevej 5 separeres (etape 2). Fra egne produktioner på andre anlæg udbringes der på bedriftens arealer i ansøgt drift usepareret gylle. Til de 2 gyllemodtagere afsættes separeret gylle. De fraførte mængder rejktvand fremgår af IT-ansøgningen.

Ved separering er der 73 % N og 45 % P tilbage i rejktvandet.

Fiber fra gylleseparationen vil blive afsat til biogasanlæg. Der er i Sønderborg Kommune planer om, i forbindelse med projekt ZERO, at etablere et stort fælles biogasanlæg. Såfremt dette biogasanlæg er etableret når separation af gyllen påbegyndes på Færgevej 5, vil fiberen fra gylleseparationen blive afsat hertil. Alternativt vil fiberen blive afsat til et andet biogasanlæg i Sønderjylland, f.eks. Linko Gas i Lintrup ved Rødding eller Ribe Biogas.

Det er påtænkt, at etablere et Kemira 812 P separationsanlæg.

Miljømyndighedens vurdering

Da projektet med udvidelsen til etape 2 forudsætter gylleseparation, stilles der vilkår om etablering af separeringsanlægget.

Fiberfraktionen fraføres ejendommen til biogasanlæg eller Komtek Miljø til videreformidling. Der stilles derfor vilkår om, at skriftlige aftaler om overførsel af fiberfraktionen skal indsendes til Sønderborg Kommune til orientering. Af aftalen skal fremgå, hvor mange tons fiber der afsættes og hvem modtager er. Aftalerne skal have mindst 1 års løbende opsigelse.

Der stilles endvidere vilkår om, at gyllesepareringsanlægget skal opføres og drives i overensstemmelse med ansøgningen. Der stilles ligeledes vilkår om, at fiberfraktionen efter separationen skal opbevares i en lukket container på ejendommen indtil afhentning. Alternativt kan fiberfraktionen opbevares efter de samme regler som opbevaring af fast gødning i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen. Derudover stilles der vilkår om at fiberfraktionen skal afsættes løbende udenfor husdyrbruget. Den flydende del (rejektvandet) skal opbevares under samme betingelser som gylle, idet beholderen skal være forsynet med fast/tæt overdækning, hvilket der stilles vilkår om. Begrundelsen er at sikre en effektiv overdækning, idet et naturligt flydelag ikke altid er sikret ved opbevaring af rejektvand.

Driften af separationsanlægget vurderes ikke at være omfattet af Miljøministeriets bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, idet der ikke anvendes kemikalier eller andre farlige stoffer i anlæggets drift. Der stilles derfor ikke vilkår herom.

3.3 Gyllekøling

Der vil blive benyttet gyllekøling i den nye stald og i den eksisterende stald.

I ansøgningen er indsat oplysninger vedrørende ammoniakreduktion og driftstid for anlægget. Disse oplysninger fremgår af tabel 15. Dimensioneringsberegninger fremgår af bilag 11.

Tabel 15. Gyllekøling- ammoniakreduktion og driftstid

Stald	Ammoniakreduktion	Driftstimer pr. år for anlæg	Gennemsnitlig ammoniakreduktion over året (8.760 timer)
Eksisterende stald (etape 1)	13,10 %	8760	13.10 %
Eksisterende stald og ny slagtesvinestald (etape 2)	22,20 %	8760	22,20 %

Der er oplyst følgende vedrørende gyllekummeareal i stalden:

Etape 1: 1.042 m² (træk og slip)

Etape 2: 1. 547 m² (træk og slip)

På baggrund heraf kan nødvendig køleeffekt aflæses af figur 3 i Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009. Den aflæste køleeffekt fremgår af tabel 16.

Tabel 16. Nødvendig køleeffekt

Stald	Nødvendig køleeffekt pr. m² (W/m²)	Nødvendig køleeffekt i alt (kW)	Køling pr. år (kWh)
Eksisterende stald (etape 1)	13	13,5	118.663
Eksisterende stald og ny slagtesvinestald (etape 2)	24	37,1	325.241

Overskudsvarme genbruges til opvarmning i FRATSstalden og til opvarmning af fodervand, jf. bilag 11.

I forbindelse med gyllekølingsanlægget vil der ikke blive etableret køleslanger med kølevæske i jorden uden for staldene.

Miljømyndighedens vurdering

Gyllekølingsanlægget etableres med henblik på at reducere ammoniakemission og leve op til BAT-krav samt krav om reduktion af ammoniakdepositionen i overdrev mod nord, hvorfor der stilles vilkår herom, herunder vilkår til indretning og drift.

Som udgangspunkt vurderer Sønderborg Kommune, at det er BAT med gyllekøling med en effekt svarende til en ammoniakreduktion på 20 %. Ansøger har dog også valgt andre tiltag, for at leve op til det samlede BAT-niveau, jf. afsnit 7.2, hvorfor det er tilstrækkelig med gyllekøling svarende til en ammoniakreduktion på 15,6 %.

Ansøger har oplyst, at der installeres en varmepumpeanlæg, der dimensioneres til varmebehovet, idet der forventes en ammoniakreduktion på 22,2 % som gennemsnit over hele året med en faktisk årlig driftstid på ca. 6.300 timer for etape 2. Tilsvarende oplysninger for etape 1 er henholdsvis 13,1 % og ca. 4.000 timer. Varmebehovet er i ansøgningen opgjort til 292.851 kWh for etape 2 og 198.831 kWh for etape 1. Varmen genanvendes til opvarmning af FRATSstalde og til opvarmning af fodervand.

Der stilles vilkår om at inden anlægget installeres, skal ansøger fremsende beregning til Sønderborg Kommune, der dokumenterer, at anlægget lever op til nødvendig køleeffekt angivet i tabel 16. Der skal desuden udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh.

Den månedlige driftstid, hvor varmepumper kører efter ibrugtagning, skal noteres i en driftsjournal.

Det vurderes, at der med den beskrevne praksis kan opnås en gennemsnitlig ammoniakreduktion over året på 22,2 % ved etape 2 som angivet i ansøgningen, da anlægget er dimensio-

neret i henhold til Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde", 1. udgave, 19. maj 2009.

Det vurderes desuden, at det er sikret at overskudsvarmen fra gyllekøling bliver udnyttet.

3.4 Udbringning af husdyrgødning

Bedste tilgængelige udbringningsteknik:

Sønderborg Kommune vurderer, at følgende er BAT vedr. udbringning:

- Udgangspunktet er husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Ansøger oplyser følgende om bedste udbringningsteknik:

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Det er ejer selv der står for udbringningen af husdyrgødning. Gyllen køres typisk ud med 20 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Endvidere er det meste af gyllen separeret hvilket medfører en mindskelse af lugtgenerne i forbindelse med udbringningen.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet eller snedækket areal. Der holdes som minimum 2 m bræmme til vandløbene. Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne er jordbundstype 6 (sandblandet lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder, tager endvidere en del længere tid. En nedfælder, har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

På sort jord nedfældes gyllen eller nedpløjes hurtigst muligt.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Gødningsmængden tilpasses de enkelte afgrøders behov og tilpasses evt. tilførsel af anden gødningstype.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der er valgt de mest hensigtsmæssige kørselsveje og at der ikke er væsentlige gener for omkringboende ved udkørsel af gylle, når det gøres som beskrevet og efter gældende lovgivning.

For at sikre mod spild af gylle eller uheld med gylle, stilles der vilkår om at håndteringen af gylle skal foregå under opsyn og på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne. Pumpe og gyllevogn skal ved brug altid være under opsyn. Efter udbringning på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på veje.

4. Forurening og gener fra husdyrbruget

4.1 Ammoniak og natur

Fordampningen af ammoniak vil primært ske fra staldventilationen og som ammoniaktab fra lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra nudriften er 2239,47 kg kvælstof pr. år og i ansøgt produktion (hovedansøgning) 3155,88 kg kvælstof pr. år. Projektet medfører således en stigning i ammoniakfordampningen på 916,41 kg kvælstof pr. år.

Disse beregninger er fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrgodkendelsesloven har fastlagt. Kravet er, at der skal ske en reduktion på 20 % for de stalde, hvor indretningen ændres, og for nye stalde – i forhold til et fastlagt reference-staldsystem.

Miljøstyrelsen har endvidere - for at kunne fastlægge et BAT-niveau for slagtesvineejendomme - udsendt vejledende emissionsgrænseværdier ("standardvilkår") for bl.a. slagtesvin. Dette betyder, at der for nye og renoverede stalde maksimalt må udledes 0,29 kg N/dyr/år for slagtesvin fra 30 – 102 kg, hvis dette er proportionalt.

For afvigende vægtgrænser korrigeres med referenceligning: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) * 20,95 + 0,177 * (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}) / 3190) * \text{antallet af svin}$.

For slagtesvin i eksisterende stalde må der maksimalt udledes 0,35 kg N/dyr/år. Korrektion for afvigende vægtgrænser beregnes efter samme referenceligning.

Miljøstyrelsen har ligeledes udsendt et høringsudkast til vejledende emissionsgrænseværdier for søer med smågrise samt et for smågrise. For smågrise fra 7-30 kg i nye og renoverede stalde må der maksimalt udledes 0,06 kg N/dyr/år.

For afvigende vægtgrænser korrigeres med referenceligning: $((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) * 20,95 + 0,177 * (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt}) / 628) * \text{antallet af smågrise}$.

For smågrise fra 7-30 kg i eksisterende stalde må der maksimalt udledes 0,071 kg N/dyr/år. For afvigende vægtgrænser korrigeres med samme referenceligning.

På baggrund af antallet og vægtgrænser i tabel 3 for hhv. smågrise, slagtesvin og polte, samt fordeling i nye og eksisterende stalde, er den maksimale ammoniakemission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår beregnet. Resultatet fremgår af tabel 17 a. I alle scenarier ligger den samlede emission lavere end den maksimale emission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår.

Tabel 17 a. Ammoniak-emission fra anlæg

	Samlet emission fratrukket det generelle reduktionskrav Kg N/år	Max emission, jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår Kg N/år	Overopfyldt med Kg N/år
Tilladt dyrehold (nudrift)	(2239,47)		
Etape 1 (skema 18880)	2660,32	2783,71	123,39
Etape 2 (skema 8237) hovedansøgning	3155,88	3565,83	409,95

Etape 2 (skema 15560) alternativ med lavere slagtevægt	3726	3925,41	199,41
--	------	---------	--------

Ansøger har for at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget valgt at anvende 25-49 % fast gulv i nye og eksisterende stalde, gyllekøling i den nye stald svarende til 22,2 % samt en foderkorrektion på 147,5 g råprotein/ FE for slagtesvin. Dette giver en samlet udledning på 3155,88 kg N /år i hovedansøgningen.

Disse beregninger er som nævnt fratrukket den generelle reduktion i fordampningen, som husdyrmiljøloven har fastlagt.

Miljømyndighedens vurdering

På ejendommen etableres der gyllekøling i såvel eksisterende som ny stald. Der er tokli-mastald med delvis spaltegulv ved smågrise i eksisterende og ny stald. Der er delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv ved slagtesvin og polte, både i eksisterende og ny stald. Der anvendes foderkorrektion på 147,5 g råprotein/FE for slagtesvin.

Den samlede ammoniakemission ligger lavere end den maksimale emission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår i alle produktionsscenarioer.

Sønderborg vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke skal stilles yderligere vilkår til den samlede ammoniakemission.

Ansøgeren har foretaget depositionsregninger i 300 og 1000 meters afstand fra anlægget (Tabel 17). Beløgheden af punkterne kan ses i bilaget til Sønderborg Kommunes naturudtalelse (Bilag 3)

Tabel 17 b. Depositionsberegninger i naturpunkter

Punkt	Afstand	Vindretning	I alt (kg N/ha/år)	Merbelastning (kg N/ha/år)
	300	0 (syd)	0,72	0,29
	300	90 (vest)	1,8	0,7
	300	180 (nord)	1,5	0,6
	300	270 (øst)	3,0	1,2
	1000	0 (syd)	0,1	0,0
	1000	90 (vest)	0,2	0,1
	1000	180 (nord)	0,2	0,1
	1000	270 (øst)	0,3	0,1

1096*	90		6,3	0,99
1097	300		1,1	0,1
1098			0,4	0,1
1099			0,5	0,1
1101	420		1,0	0,3
§ 7	9500	120	0,0	0,0

*beregnet efter projektilpasning i form af ekstra gyllekøling og foderkorrektion.

Miljømyndighedens vurdering

Ejendommen ligger i et område, hvor der er adskillige husdyrbrug, der hver især bidrager til den samlede kvælstofdeposition til naturområderne. Depositionsberegningerne for naturpunkterne fremgår af tabel 17. Den nærmest beliggende lokalitet, et overdrev, er beliggende 90 m N for anlægget. I det først indsendte projekt viste foreløbige beregninger, at merdepositionen 2,45 kg N/ha/år (Sønderborg Kommunes naturnotat, Bilag 3). Herefter er der lavet projektilpasning i form af yderligere gyllekøling og foderkorrektion, og merbelastningen på lokalitet 1096 er som følge heraf formindsket til under 1kg N/ha/år. På de øvrige lokaliteter, hvor der findes beskyttet natur, vil merdepositionen fra Færgevej 5 ikke overskride 1 kg N/ha/år. Depositionen på det nærmeste § 7 område er beregnet til 0,0 kg N/ha/år. Den samlede ammoniakemission er ca. 3,16 tons N/år fra stald og lager. Kravet til reduktion af ammoniakemissionen opfyldes ved installation af gyllekølingsanlæg og anvendelse af foderkorrektion. Der er stillet vilkår til gyllekøling i afsnit 13.

Beskyttet natur

Sønderborg kommune har kortlagt § 3 naturtyper indenfor 1000 m fra anlæggene. Naturtyperne er vist i tabel 18 og i bilag 5. For de nærmeste lokaliteter er der udført ammoniakdepositionsberegninger, jf. tabel 17.

Tabel 18. Oversigt over naturtyper inden for 1000 m fra anlægget.

Id.	UTM	UTM		nbl § 3		hgl	Rød-liste	Merbelastning N deposition	Bilag IV tidligere registreringer	Bilag IV potentielt yngle- eller levested
				vejl . reg	ny					
nr.	x	y	naturtype			Inden for 300m	fredninger			
1096	547003	6099487	overdrev		x	x		0,99		
1097	546665	6099549	overdrev	x				0,1		
1097	546713	6099624	mose	x				0,1		x
1098	547661	6099820	Eng, mose sø	x				0,1		
1099	547575	6098848	overdrev	x				0,1		

1100	546760	6099873	overdrev	x						
1101	547448	6099215	sø		x			0,3		
1102	547511	6098690	overdrev		x					
1103	546534	6098801	krat							
1104	546926	6099594	eng		x	x				x
1105	546770	6099661	eng	x						x
1106	546441	6099814	eng	x					x	
1107	546729	6099763	overdrev		x					
1108	546660	6099636	sø	x					x	
1109	546451	6099396	eng		x					
1109	546482	6099454	overdrev		x					
1110	546874	6100125	overdrev		x					
1111	546798	6100164	sø og eng		x				x	
1112	546713	6100253	overdrev		x					
1113	546971	6100347	overdrev		x					
1114	547160	6100268	sø		x					x
1115	547394	6100217	eng		x					
1115	547412	6100226	sø		x					
1116	547573	6098633	eng	x						x
1117	547499	6098613	sø	x						x
1394	547667	6098753	overdrev	x						

Miljømyndighedens vurdering

Skov- og Naturstyrelsen har i deres "Vejledning vedrørende sagsvurdering for lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af husdyrbrug" fra 2003 (2005) vurderet at ekstra belastning på mindre end 0,5 – 1 kg N / ha/år kan antages at være uvæsentlige såfremt der ikke er tale om særlig næringsfølsomme naturområder og såfremt naturtypens grænseværdi ikke allerede er overskredet. Tålegrænserne for de forskellige naturtyper opgives ifølge DMU til

- 5 – 10 Lobeliesøer (3110), Søbred med småurter (3130), Kransnålalgesøer (3140), Kvælstofbegrænsede næringsrige søer (3150), Brunvandede søer (3160), Højmoser (7110 og 7120) samt Hængesæk (7140), Tørvelavninger (7150) og Riggær (7230) med en væsentlig forekomst af følsomme højmoserarter+.
- 10 – 15 Klitter (21xx* og 23xx*) og Skovnaturtyper (91xx*) med væsentlig forekomst af følsomme laver samt Hængesæk (7140) og Tørvelavninger (7150) uden væsentlig forekomst af følsomme højmoserarter.
- 10 – 20 Sure overdrev (6230) og Tør hede (4030) samt alle øvrige klitter (21xx* og 23xx*) og Skovnaturtyper (91xx*).
- 10 – 25 Klitlavninger (2190) og Våd hede (4010).
- 15 – 25 Tørt kalksandsoverdrev (6120), Kalkoverdrev (6210), Tidvis våd eng (6410), Havs avneknippe-kær (7210), Kildevæld (7220) samt Riggær uden væsentlig forekomst af følsomme højmoserarter

Baggrundsbelastningen i området ligger iflg. beregninger fra DMU på 19-21 kg N/ha/år.

Inden for 300 m fra anlægget:

Lokalitet 1096 er et overdrev, der ligger på en stejl skrænt ca. 90 m N for anlægget i dødislandskabet. Overdrevet kan ikke opdyrkes på grund af hældningen, og har derfor sandsynligvis ligget uopdyrket hen i en lang årrække. Overdrevet er et muligt leve- og ynglested for markfirben. Den øverste del af overdrevet er næringspåvirket. De foreløbige depositionsregninger viste, at der ville ske en merdeposition til overdrevet på 2,45 kg N/ha/år som følge af det ansøgte projekt. Ansøger har derefter foretaget projektilpasning, og merdepositionen er herved reduceret til 0,99 kg N/ha/år. Sønderborg Kommune vurderer, at dette vil være tilstrækkeligt til at undgå skadevirkning på området fra luftbåren kvælstofbelastning.

Lokalitet 1104 er beliggende ca. 200 m mod NV, og er en eng med meget fugtig lavning/temporært vandhul i østlige del. Det temporære vandhul vurderes at ville udtørre i foråret og vandet ser desuden ikke ud til at være rent nok til at lavningen kan fungere som ynglelokalitet. Engen kan dog være levested for både løvfrø og stor vandsalamander. Depositionen på denne lokalitet vurderes at være mindre end på lokalitet 1096 på grund af den større afstand samt placering i en mindre fremherskende vindretning. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke vil være negative påvirkninger på området fra luftbåren kvælstofbelastning.

På lokaliteterne beliggende mellem 300 og 1000 m fra anlægget, ligger merdepositionen på mellem 0,1 og 0,3 kg N/ha/år. Sønderborg kommune vurderer med henvisning til vejledende værdier fra Skov- og Naturstyrelsen, at der ikke vil være påvirkninger på områderne fra luftbåren kvælstofbelastning.

§ 7 natur

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer. Der kan forventes væsentlige ændringer i disse økosystemer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Der er derfor udlagt bufferzoner omkring disse naturområder for at beskytte dem. Bufferzone I er en bufferzone på 300 meter omkring særligt ammoniakfølsomme naturområder. Indenfor denne zone og i selve naturområdet kan husdyrbrug ikke udvides eller ændres, hvis det medfører en øget udledning af ammoniak til naturområdet.

I en yderligere bufferzone (Bufferzone II) af en afstand af 300-1000 meter om disse særligt ammoniakfølsomme naturområder afhænger den tilladte merbelastning af antallet af andre husdyrbrug over 75 DE. Der må maksimalt udledes 0,7 kg N per ha, hvis der ikke er andre husdyrbrug i bufferzone II. Der må maksimalt udledes 0,5 kg N per ha, henholdsvis 0,3 kg N per ha afhængig af, om der er to ejendom eller flere ejendomme.

Det nærmeste registrerede § 7 areal til Færgevej 5 er et overdrev beliggende ved Varnæs i en afstand af ca. 9,5 km vest for ejendommen. Beregningerne i Tabel 17 viser, at merdepositionen til overdrevet er 0,0 kg N/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg kommune vurderer, at idet der ikke er en påviselig merdeposition som følge af projektet, vil der ikke være en negativ påvirkning ved en gennemførelse af projektet.

Natura 2000

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Færgevej 5 er Habitatområde H 189 Lilleskov og Troldsmose som ligger ca. 11 km mod sydøst. Udpegningsgrundlaget for H189 er følgende:

1014 Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*)

1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)

1220 Flerårig vegetation på stenede strande

1330 Strandenge

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn

9130 Bøgeskove på muldbund

9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund

91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Truslerne mod området er især eutrofiering og tilgroning.

Miljømyndighedens vurdering

På grund af den store afstand fra ejendommen (11 km) til nærmeste Natura 2000 område giver en beregning af merdepositionen o.. Bedriftens påviselige andel af den luftbåren N-

belastning af terrestriske naturtyper i habitatområderne vil derfor være marginal og øget ammoniaktab som følge af etableringen medfører ikke nogen beregningsmæssig øget N-deposition i habitatområderne.

Rødlistede arter

”Rødliste 2007” er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen. Iflg. DOF-basen (www.dof.dk) yngler der i det nærliggende Oldenor grågå, knopsvane, skarv og tårnfalk. Ingen af disse arter er rødlistede. Som træk og vintergæster er set flere rødlistede arter, f.eks. havørn og lærkefalk. Disse arter ernærer sig ved hhv. vandfugle og insekter og småfugle, og er i mange tilfælde blot overflyvende eller raster i kortere perioder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke vil blive påvirket rødlistede arter ved Oldenor eller andre steder, da søen ikke vurderes at ville påvirkes i negativ retning, jf. afsnit 6.3.

Bilag IV arter

En række dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV kan have levested, fødesøgningsområde, ynglested eller sporadisk levested på ejendommens arealer. Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet. Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Færgevej 5:

Dværgflagermus	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
Brunflagermus	(<i>Nyctalus noctula</i>)
Sydflagermus	(<i>Eptesicus serotinus</i>)
Pipistrelflagermus	(<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
Løvfrø	(<i>Hyla aborea</i>)
Stor vandsalamander	(<i>Triturus cristatus</i>)
Markfirben	(<i>Lacerta agilis</i>)

Truslerne mod de bilag IV arter, som er nævnt ovenfor er for flagermusene primært ugle, for Stor Vandsalamander at blive spist af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer, for Markfirben begrænsede egnede levesteder, for Spidssnudet frø manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller og for løvfrøer overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Ved naturafdelingens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturafdelingens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter idet besigtigelsen har været fokuseret på identificering af potentielle levesteder og ikke arter.

Naturafdelingens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter, jf. Tabel 18.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt på kort sigt umiddelbart kun kan påvirke forekomsten af padde og markfirben. De øvrige arter vurderes at være mindre påvirkelige af projektet i forhold til levested og fødesøgning.

Der er tidligere registreret løvfrø flere steder i området omkring Oldenor. Naturafdelingen har ikke konkret kendskab til observationer af andre særligt beskyttede arter omkring Oldenor, men vurderer, at der er meget sandsynligt at områdets overdrev kan huse bestande af markfirben. Desuden er det sandsynligt, at områdets søer og enge også udgør leve- og ynglelokaliteter for stor vandsalamander.

Øget deposition af kvælstof til områdets arealer med overdrevsvegetation kan skabe en tættere vegetation og dermed ændre de mikroklimatiske forhold. En koldere jordbund kan nedsætte ynglesuccesen for en evt. population af markfirben.

På baggrund af Sønderborg kommunes besigtigelse og depositionsregningerne vurderes det, at der ikke skal stilles særlige vilkår af hensyn til ynglelokaliteter for bilag IV arter, idet den luftbårne merdeposition af kvælstof ikke er af en størrelse, der påvirker levestederne for disse arter negativt.

4.2 Lugt

Tabel 19 viser resultatet af lugtberegningen etape 2. Lugtberegningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk.

Tabel 19. Beregnet lugtemission (etape 2) fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk.

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Afstand*	Genekriterie overholdt?
Byzone (Broballe, Skolebakken)	Ny	496,70 m		985 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse (de lokallagte områder hhv. 355 NØ for og 360 m NV for ny staldanlæg)	Ny	351,70 m	190,81 m	352,72 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (Færgevej 8)	Ny	157,07 m		610 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande. Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved

sommerhus- og byzoneområde.

Lugtberegninger, nærmeste nabo, samlet bebyggelse og byzone fremgår af bilag 4.

Lugtgenæafstandene er beregnet som for fuld besætning, dvs. for etape 2-situationen.. Ansøger har endvidere fået beregnet lugtforholdene for etape 1-situationen samt etape 2-situation med flere dyr med lavere vægt. Beregningerne viser at lugtgenekriterierne er overholdt - også i disse situationer, jf. tabel 20.

Tabel 20. Beregnet lugtemission fra anlægget via www.husdyrgodkendelse.dk.

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Afstand*	Genekriterie overholdt?
Byzone(Broballe, Skolebakken) Etape 1: Etape 2 med flere lettere slagtesvin:	Ny	429,13 m 498,62		985 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse(de lokal-lagte områder hhv. 355 NØ for og 360 m NV for ny staldanlæg) Etape 1: Etape 2 med flere lettere slagtesvin:	Ny	266,02 m 351,95 m	196,71 m	352,72 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (Færgevej 8) Etape 1: Etape 2 med flere lettere slagtesvin:	Ny	135,70 m 157,68		610 m	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande. Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved enkelt beboelse og samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

Lugtens udbredelse i nærområdet, afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

Der er i www.husdyrgodkendelse.dk beregnet en konsekvensradius på ca. 691 m (for etape 2). Der kan rent undtagelsesvist forekomme registrerbar, men ikke genegivende lugt fra landbruget forekomme uden for konsekvensområdet.

Miljømyndighedens vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger blandt andet af antallet af dyr, typen af husdyr og den geografiske placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen. Lugtberegningen er foretaget med udgangspunkt i perioder med maksimal belægning i stalden(e).

Der har ikke tidligere været problemer med lugtgener fra ejendommen, og der forventes ikke lugtmæssige påvirkninger.

Da den nye stald har styret ventilation, stilles der desuden vilkår om, at færrest mulige ventilationsafkast i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidig, så den højest mulige afkasthastighed opnås.

For at sikre omkringboende mod opståede gener, fastsættes der vilkår om, at såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt kommunen finder det nødvendigt, skal husdyrbruget få foretaget en undersøgelse af de forskellige lugtkilder og efterfølgende udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Konsekvensradius for lugt er beregnet til ca. 691 m i ansøgningen. Det betyder, at i en afstand af ca. 691 m fra staldene vil staldlugt kun undtagelsesvis kunne registreres. Den største lugt-afgivelse er i sommerperioden, hvorfor det er denne beregning der lægges til grund for vurderingen. Der ligger nogle flere ejendomme indenfor konsekvensområdet. Den beregnede konsekvensradius vil indgå som en parameter i vurderingen af, hvilke parter der skal høres i forbindelse med behandlingen af ansøgningen.

I den eksisterende gyllebeholder skal der være det lovpligtige intakte flydelag, der stopper for lugtafgivelse. Det er derfor kommunens vurdering, at lugt fra gyllebeholder ikke vil være til gene for naboerne.

Når gyllen skal omrøres og bringes ud, vil der altid være lugtgener. Ansøger har oplyst, at gyllen kun omrøres umiddelbart inden udbringning og at der så vidt muligt tages hensyn til naboer i forbindelse med udbringningen, idet der tages højde for vindretning, tætbeboede områder mm. Det er kommunens vurdering, at ansøger tager tilstrækkeligt hensyn til naboer.

4.3 Fluer og skadedyr

Til fluebekæmpelse i drivgangen anvendes midlet AGITA fluegift. I selve staldsektionerne har der aldrig været nogen problemer med fluer pga. den hyppige vask.

Ejendommen har indgået en aftale om rottebekæmpelse med firmaet Mortalin, der har opsat i alt 7 kasser med gift. Kasserne tilses 4-5 gange årligt.

I øvrigt holdes ejendommen ryddelig og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme, så risikoen for tilhold af rotter minimeres.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikrer hensynet til omkringliggende nabobeboelser stilles der vilkår om, at fluer og rotter bekæmpes i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium, og/eller at opbevaring af foder sker på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Bemærk at retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium opdateres en gang årligt.

4.4 Transport

Tabel 21 viser skønnede transporter i før og eftersituationen. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindene, med mindre det er angivet som et vilkår. Se bilag 9 med transportveje for gylle.

Tabel 21. Oversigt over antal transporter før og efter udvidelse.

Art	Antal transporter pr. år før udvidelse	Antal transporter pr. år efter udvidelse
Foder	35	65
Fyringsolie/brændstof	26	26
Levering af smågrise, poltene tages med retur	26	26
Levering af 30 kg's grise	15	0
Levering af slagtesvin	52	52
Afhentning af døde dyr	75	75
Diverse sækkevarer	12	12
Gyllekørsel á 20 m ³	ca. 147	ca.233
Transport af fiberfraktion til biogas	0	15
Maksimalt i alt	388	504

Antallet af transporter er skønnede.

Udvidelsen medfører en forøgelse i antallet af transporter med 116 fra 388 til 504. Heraf udgør antallet af transporter med gødning (gylle og fiberfraktion) 248 læs efter udvidelsen og 147 ved nudrift. Antallet af transporter med gødning forøges således med 101.

Størsteparten af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7.00 og 17.00), mens der i forbindelse med høst og udbringning af gylle vil foregå transporter i aftentimerne. Slagtesvinene afhentes dog som oftest før kl. 7.00 om morgenen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de anførte transportveje for gylle til markerne medfører forholdsvist få gener for områdets beboere.

Adgang til ejendommen sker fra Færgevej.

Der gøres for en ordens skyld opmærksom på, at der ikke må etableres nye adgangsveje til ejendommen uden forudgående tilladelse fra Sønderborg Kommune. Eventuelle markoverkørsler må heller ikke anvendes til andre transporter uden forudgående accept.

Sønderborg Kommune vurderer dog, at der kan opstå nabogener ved udbringning af husdyrgødning. Der stilles derfor vilkår om, at ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, så spild undgås. Desuden stilles der vilkår om at slæbeslanger skal være tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.

Landsbyerne Oksbøl og Himmarnæs, bliver mest generet af den øgede transport, gennem byerne. Derudover er den største gene nedbremsning af trafikken på Oksbølvej og Nordborgvej.

Sønderborg Kommune vurderer, at transport af gylle kan medføre gener for omboende i Oksbøl og Himmærk. Der stilles derfor vilkår om, at transport med gylle fra Færgevej 5 ikke må finde sted på lør-, søn- og helligdage.

4.5 Støj fra anlægget og maskiner

Der forventes støj fra ventilationsanlæg, fodring, kørsel med lastbiler og traktorer m.v. Tabel 22 viser en oversigt over de væsentligste støjkloder. Til og fra kørsel behandles i afsnit 5.4.

Tabel 22. Støjkloder.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På tagfladen	Hele døgnet
Formaling af foder	Sker i foderladen	4 gange dagligt mellem kl. 7.30 og 21.00
Lastbiler mv.	Ved stald, siloer, gyllebeholder samt container til fiber	Dagtimerne 7-17*

*Størsteparten af transporterne sker indenfor normal arbejdstid (ml. kl. 7.00 og 17.00), mens der i forbindelse med høst og udbringning af gylle vil foregå transporter i aftentimerne. Slagtesvinene afhentes dog som oftest før kl. 7.00 om morgenen.

Der er ikke foretaget særlige tiltag for at dæmpe støjkloder. Dette er ikke skønnet nødvendigt grundet anlæggets placering i forhold til naboer og arten af støjkloderne. I øvrigt er alle ventilationsanlæg nye eller af nyere dato – og derfor af en støjsvag type.

Miljømyndighedens vurdering:

Der vurderes ikke at være behov for specifikke vilkår for støjbegrænsning. Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984. I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjvilkår kan overholdes.

Landbrugets bolig og driftsbygninger er en del af det åbne land og er beliggende i landzone. Det er derfor støjgrænseværdierne gældende i det åbne land ved boliger, der vil blive håndhævet af Sønderborg Kommune.

4.6 Støv fra anlæg og maskiner

Der kan forventes støvbidrag fra staldenes ventilationsanlæg, samt i mindre grad fra intern transport. Ansøger vurderer, at støvproblemerne for ventilation er minimeret, som følge af overbrusningsanlæg.

Der opføres 2 nye udendørs fodersiloer, samt en amerikaner silo. Det forventes at der ved indblæsning i disse, vil opstå støvgener. Dog forventes støvgenerne at begrænse sig til ejendommens areal.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at stalde, anlæg, udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Med hensyn til støvgener fra ejendommen forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at be-

grænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

4.7 Lys

Placeringen af den udendørs belysning kan ses på situationsplanen (bilag 1). Belysning ved indgang til forrum (ved foderlade) og halogenspot i gavl er sensorstyret. Den øvrige belysning ved hver enkelt sektion betjenes manuelt.

Med afstanden til nærmeste nabo forventes det ikke at medføre gener.

I forbindelse med høst kan det forekomme, at maskinerne kører med lys.

Miljømyndighedens vurdering:

Det vurderes at belysningen ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for omkringboende eller landskabelige hensyn på grund af beliggenheden.

5. Påvirkning fra arealerne

I forbindelse med vurderingen af projektets mulige indvirkning på miljøet er der vurderet på, om virksomheden overholder harmonikravet og om der er problemstillinger vedrørende planforhold, som gør sig gældende. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af grundvandsressourcerne, vandmiljøet og beskyttet natur i forhold til fosfor, nitrat og ammoniak. Beskyttet natur indebærer naturarealer beskyttet af § 7 i Husdyrloven, § 3 i Naturbeskyttelsesloven, Natura 2000 områder og arter, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV (bilag IV arter) samt andre relevante artsfredninger. Der vurderes også på arealanvendelsens påvirkning af kulturelementer i landskabet, som f.eks. beskyttede jord- og stendiger og fortidsminder og andre aktuelle fredninger.

Ændringer i husdyrbrugets ejede og forpagtede udbringningsarealer skal anmeldes til kommunen og have kommunens accept, før ændringen kan finde sted jf. §§ 15-16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Anmeldelsen skal ske før planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer om de aktuelle ændringer af udbringningsarealerne kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse/revurdering.

Arealerne 4-0 PM, 10-0 ESM og 9-0 ESM er taget ud af ansøgningen i de sidste dage inden godkendelsen blev meddelt, da Sønderborg Kommune krævede en § 16 på arealerne. Arealerne fremgår stadig af bilagene til godkendelsen men er således ikke godkendt til udbringning.

5.1 Lokalisering og planmæssige forhold

Ejendommen og de tilhørende arealer ligger primært mellem Nordborg og Oksbøl. Aftalearealerne er beliggende imellem Nordborg og Svenstrup og ud imod havet.

Zonestatus: Alle udspretningsarealerne er beliggende i landzone. Enkelte af arealerne ligger inden for en afstand af 200 meter til byzone:

Aftaleområde 4-0 ESM ligger ca. 150 m fra et område udlagt til byzone (erhverv).

Aftaleområde 6-0 PM grænser op til et område udlagt som byzone (lettere industri).

Aftaleområde 5-0 PM grænser op til område udlagt til byzone (boligområde).

Lokalplan: Enkelte udspretningsarealerne ligger op til og et enkelt areal indenfor lokalplanlagte områder:

Mark 4-1 grænser op til lokalplan 144 rekreativt område Oldenor

Mark 22-0 indgår i lokalplanområde 141 rekreativt område.

Mark 25-0 grænser op til lokalplanområde 141 rekreativt område.

Mark 8-0 og Mark 12-0 grænser op til lokalplanområde 149 Østerlund golfbane.

Aftaleområde 4-0 ESM ligger ca. 150 m fra lokalplanområde 105 område udlagt til erhverv.

Aftaleområde 6-0 PM grænser op til lokalplanområde 131 udlagt til lettere industri.

Aftaleområde 5-0 PM grænser op til lokalområde 132 udlagt til boligområde.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

5.2 Udbringningsarealerne

Nedenstående tabel fra IT-ansøgningssystemet, viser hvordan bedriftens areal er sammensat og hvor mange hektar, der ligger i udpegede og følsomme områder (tabel 23):

Tabel 23. Udbringningsarealer

	I alt, ha	I nitratfølsomme indvindingsområder ha	I nitrat-klasse 1-3 ha	I fosfor-klasse 1-3 ha
Ejede og forpagtede arealer	146,64	63,08	0	0
Aftalearealer	26,14	0	0	0

Til ejendommen hører 146,64 ha ejede/forpagtede udbringningsarealer samt 40,61 ha aftalearealer. Arealerne 9-0 og 29-0 var pr. 1. januar 2007 udlagt som permanent græs.

Ingen af de ejede og forpagtede arealer eller aftalearealer ligger i nitratklasse. 63,08 ha ligger i nitratfølsomme indvindingsområder. Det reelle dyretryk på arealerne er 1,40 DE/ha og det maksimale DE/ha er beregnet til 1,40. Der er derfor ikke efterafgrøder ud over Plantedirektoratets krav.

Hovedparten af udbringningsarealerne (ejede og forpagtede) afvander til Oldenor. Udbringningsarealet 28-1 samt dele af udbringningsarealerne 4-0, 21-1 og 3-0 afvander til Mjels Sø. Alle de nævnte arealer afvander til Als Fjord. Aftalearealerne afvander til det sydlige Lillebælt.

Følgende udbringningsarealer rummer terrænhældning på >12°. Det drejer sig om arealerne 4-1, 22-0, 25-0, 2-0, 5-0 og 23-0. Arealerne 16-0 og 10-0 rummer hældninger på mellem 6 og 12 grader. På nogle af disse arealer kan der være risiko for overfladisk afstrømning, dog ikke til vandløb.

Alle arealer ligger uden for fosforbelastede oplande, der afvander til Natura 2000 områder.

Dele af følgende udbringningsarealer er klassificeret som lavbundsarealer klasse IV – ingen risiko for okkerudledning: 2-0, 5-0, 7-0, 11-0, 13-0, 16-0, 24-0 og 28-0.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de generelle krav om fosforoverskud, som er fastlagt i lovgivningen, er overholdt på arealerne med de sædskifter, som benyttes. Beregningerne i ansøgningsystemet viser, at kravet om fosforoverskud er overholdt.

Lavbundsarealerne er alle i klasse IV – ingen risiko for okkerudledning. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke er risiko for okkerudledning som følge af projektet.

De beregnede mængder kvælstof og fosfor i husdyrgødningen, som tilføres udbringningsarealerne (egne og forpagtede arealer), udgør i nudrift 17.545 KgN/år og 3.987 KgP/år og efter den ansøgte ændring/udvidelse 22.361 KgN/år og 4.013 KgP/år.

Det maksimale antal dyreenheder er 1,4 DE/ha på ejede og forpagtede arealer og det reelle dyretryk er beregnet til 1,4 DE/ha. Den reelle N-udvaskning er 40,7 kg N/ha, hvor den maksimale N-udvaskning må være 40,7 kg N/ha. Kravet er derfor overholdt. Det er derfor ikke nødvendigt at etablere efterafgrøder ud over plantedirektoratets krav.

Udskiftning af bedriftens udbringningsarealer eller udskiftning af markarealer hos 3. mand til udspredding eller afsætning af gødning skal anmeldes til kommunen før planårets begyndelse d. 31. august

5.3 Påvirkninger af søer og vandløb

I Sønderjyllands Amts regionplan 2005-2016 er der fastsat målsætninger for vandløbene. Målsætning af vandløb og søer er sket i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger om recipientkvalitetsplanlægning 1/1983, 2/1983.

Ingen af udbringningsarealerne grænser direkte op målsatte og/eller § 3 beskyttede vandløb. Inden for 1000 meter fra det ansøgte projekt findes primært rørlagte vandløb. Syd for Mark 3-0 ejendommen løber et åbent vandløb gennem en slugt. Vandløbet løber ud i det beskyttede vandløb langs nordsiden af Mjels Sø. Vandløbet er i Regionplanen målsat som B3, karpefiskevand. Karpefiskevand skal kunne fungere som opholds og opvækstområde for ål, aborre, gedde og karpefisk. Målsætningen tager sigte på, at beskytte og ophjælpe den alsidige flora og fauna, som naturligt har gode livsbetingelser i disse vandløb. Målsætningen er ikke overholdt.

Af ansøgningen fremgår, at overfladevand ledes via rør/dræn til Oldenor. Den sidste del af udløbet er ikke rørlagt, her løber overfladevandet i en åben grøft gennem den beskyttede eng ved den østlige ende af Oldenor. Længden af den åbne strækning er ca. 100 meter.

Udover fra overfladevandet tilledes Oldenor også næringsstoffer fra drænvandet fra markerne beliggende i oplandet til søen. Det drejer sig om ejendommens ejede og forpagtede arealer med undtagelse af areal 28-1 og dele af enkelte andre arealer, i alt ca. 141 ha. Udvasningen fra rodzonen udgør iflg. Beregningerne i FarmN i den nuværende situation 41,4 kg N/ha/år og i den fremtidige situation 40,8 kg N/ha/år. På 141 ha sker der en formindskelse i udvasningen på 84,6 kg. Mellem rodzonen og recipienten sker der iflg. kortværket på www.miljoportalen.dk en yderligere reduktion på 51-75 %. Den samlede formindskelse af N-udvasningen til Oldenor og dermed Als Fjord bliver herefter mindst 41,5 kg N/år.

Oldenor Sø er resultatet af et naturgenopretningsprojekt, der blev gennemført af Sønderjyllands Amt i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen og Nordborg Kommune i starten af 1990'erne. Søen havde været afvandet siden midten af 1800-tallet, men blev gendannet igen i 1993, hvor pumperne blev slukket. Søen ejes af Skov- og Naturstyrelsen. Baggrunden for projektet var, at man ønskede at sikre grundvandet og skabe levesteder for dyr og planter.

I dag er søen en af det østlige Sønderjyllands vigtigste fuglelokaliteter, der fungerer som yngle- og rastepuds for en lang række fuglearter.

Oldenor er B-målsat. B-målsatte søer skal have et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv. I Sønderjyllands Amts basisanalyse vurderes det, at Oldenor ikke vil nå sin målsætning i 2015 og at næringsstofbelastningen sker fra landbrug, spredt bebyggelse og regnvandsbetinget udløb. Søen er udpeget som særligt regionalt beskyttelsesområde af Sønderborg Kommune.

Af forhøringen af vandplanerne fremgår det også, at søen ikke vil opnå målopfyldelse i 2015. De nødvendige tiltag for at opnå målopfyldelse er ikke nærmere beskrevet i planen, da data-grundlaget er utilstrækkeligt.

Som en del af ansøgningen om godkendelse af husdyrbruget på Færgevej 5 er der indsendt en beredskabsplan. I beredskabsplanen beskrives det blandt andet, hvordan et eventuelt overløb af gylle skal håndteres: I første omgang skal det forsøges at lave en opdæmning med f.eks. jord eller halm for at undgå at gyllen løber til samlebrønd. Hvis gyllen er løbet til samlebrønden, hvorfra det løber videre i drænen til Oldenor, skal der laves en opdæmning ved udløbet til Oldenor med en bigballe.

Udbringningsarealet 28-1 samt dele af udbringningsarealerne 4-0, 21-1 og 3-0 afvander til Mjels Sø, i alt skønnet til ca. 5 ha. Formindskelsen af N-udvaskningen i forhold til nusituationen i Mjels Sø bliver herefter mindst 3,5 kg N.

Mjels Sø er på ca. 50 ha. Søen er ikke udpeget som særligt regionalt eller lokalt beskyttelsesområde af Sønderborg Kommune. I udkast til vandplan for hovedvandopland 1.11 Lillebælt/Jylland er Mjels Sø målsat til en god økologisk tilstand. I planforslaget hedder det: "Der er tale om en nyetableret sø anlagt med henblik på kvælstoffjernelse (Vandmiljøplan II sø), og der må derfor forventes et forhøjet næringsindhold i søen. Søens tilstand er ikke kendt, og datagrundlaget er dermed utilstrækkeligt til at vurdere, om søen kan opnå god økologisk tilstand eller der evt. skal anvendes et mindre strengt miljømål. Da søen er anlagt med henblik på at fjerne næringsstoffer, er der intet indsatsbehov til søen, men tilførslerne må heller ikke øges."

Miljømyndighedens vurdering

Ifølge ansøgningen ledes der ikke overfladevand fra ejendommen til det målsatte vandløb, der løber ud i det beskyttede vandløb på Nordsiden af Mjels Sø. og det ansøgte projekt vil derfor ikke påvirke vandløbet. Ingen udbringningsarealer, heller ikke aftalearealer, grænser op til målsatte og/eller § 3 udpegede vandløb. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke skal stilles yderligere vilkår.

Følgende vurderes på baggrund af de tilgængelige data for Oldenor:

Det er i basisanalysen og forhøringen ikke klarlagt, hvor de største kilder til tilledning af næringsstoffer til Oldenor findes. Sønderborg Kommune vurderer, at koncentrationen af kvælstof i det afledte overfladevand fra Færgevej 5 er så begrænset, at det er af underordnet betydning i forhold til tilledning af kvælstof fra andre kilder. Sønderborg Kommune anser det derfor unødvendigt at stille vilkår til afledning af overfladevand fra Færgevej 5 til Oldenor. Med hensyn til tilførsel af kvælstof fra de dyrkede arealer i oplandet til Oldenor, viser farmN beregningerne, at der bliver tale om et fald på mindst 41,5 kg N/år. Sønderborg Kommune vurderer, at dette på sigt kan gavne plante- og dyrelivet i søen.

De samme betragtninger gør sig gældende for Mjels Sø.

Oldenor er fosforfølsom og udpeget som særlig regional eller lokal naturinteresse. Der stilles derfor vilkår til arealerne i lighed med arealer beliggende i opland til Natura 2000 område

overbelastet med fosfor. Se bilag 3 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 294 af 31. marts 2009.

Kravet til fosforoverskuddet afhænger af jordbundstype, dræningsforhold og fosfortal. Areaerne er drænedede og ligger på sandblandet lerjord. Der foreligger ikke fosfortal for arealerne.

Der stilles vilkår om, at fosfortallene til markerne 4-1, 4-0, 21-1, 25-0, 22-0, 2-0, 5-0, 10-0, 16-0, 7-0 og 8-0 skal undersøges inden for 6 måneder fra godkendelsestidspunktet. Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Resultatet skal meddeles kommunen inden for en frist på 6 måneder fra godkendelsestidspunktet.

Der stilles desuden vilkår om, at der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune.

Ved fosfortal under 4,0 stilles der ikke vilkår, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor til Oldenor.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 må overskuddet af fosfor højst være 4 kg/ha/år.

Der stilles vilkår om, at ved fosfortal over 6,0 skal der være fosforbalance. I ansøgningskemaet ver. 7 indsendt den 22. sept. 2010 er det angivet, at fosforoverskuddet er -0,8 kg P/ha/år for bedriften. Det vil sige, at der i gennemsnit for bedriften fjernes 0,8 kg N/år fra udbringningsarealerne.

Det er Sønderborg Kommunens samlede vurdering, at dette i sammenhæng med de stillede vilkår sikrer, at projektets udledning af fosfor til Oldenor ikke vil have en væsentlig indvirkning på søens tilstand.

Med hensyn til fosforbelastning fra ejede og forpagtede arealer vurderer Sønderborg kommune, at i og med at P-overskuddet er negativt, dvs. der netto fjernes fosfor fra udbringningsarealerne vil der ikke være negativ påvirkning af Mjels Sø.

5.4 Kvælstof og fosfor til fjord & hav

Kvælstof

Udbringningsarealerne (ejede og forpagtede arealer) afvander til Als Fjord.

Als Fjord er ikke udpeget som Natura 2000 område. Als Fjord er et havområde på 33,27 km², og med et vandvolumen på 4,98*10⁸ m³. Maksimumdybden er 33,2 m. Området er lagdelt gennem sommermånederne. Bundsaliniteten er 16-19 ‰. Den yderste del af fjorden er udlagt som et naturgivent iltsvindsområde. Der er udlagt spildevandsnærområde ved Ballebro. Als Fjord er målsat med en generel målsætning. Målsætningen er ikke opfyldt j. basisanalyse for vanddistrikt 50 del II.

Ifølge udkast til vandplan for hovedvandopland 1.11 Lillebælt/Jylland udgør den nuværende påvirkning til Als Fjord (2001-2005) 235 tons N/år. Den målsatte påvirkning er opgjort til 69 tons N, svarende til et indsatsbehov på 70 %. Det forventes ikke, at målopfyldelse kan nås inden 2015.

Fra ejendommens ejede og forpagtede arealer, i alt 146,64 ha, udvaskes der 40,8 kg N/ha/år i den fremtidige situation, svarende til 5983 kg N/år. Mellem rodzonen og recipienten sker der iflg. kortværket på www.miljoeportalen.dk en yderligere reduktion på 51-75 % for ca. halvdelen af arealerne og 0-50 % for ca. halvdelen af arealerne. Udvaskningen fra arealerne bliver herefter $5983 - (5983 * 0,25) = 2992$ kg N/år, svarende til 1,3 % af den samlede belastning til Als Fjord.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer og aftalearealer er beliggende i oplande til et Natura 2000 område (internationalt naturbeskyttelsesområde), der i henhold til Skov- og Naturstyrelsens kortværk er overbelastet med fosfor. Derfor skal der ikke, i henhold til lovgivningen, stilles krav til fosforoverskuddet på bedriften, hvis der ikke konkret vurderes behov herfor. Imidlertid er kravet til P-overskud overholdt ifølge ansøgningsskemaet op husdyrgodkendelse.dk. Ifølge dette ansøgningsskema er P-overskuddet på -0,9 kg P/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Kvælstof

Miljøstyrelsen har i "Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande" udsendt 24.6.2010 på baggrund af en analyse fra DMU opstillet følgende afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rasteplasser for beskyttede arter:

1. Dyretrykket i det aktuelle opland må ikke have været stigende siden 1. januar 2007
2. Eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007 skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyretryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen,
3. Gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland, samt
4. Nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret.

Miljøstyrelsen skriver i ovennævnte notat endvidere følgende: "Det anbefales, at kumulationen opgøres for perioden fra 2007 og frem til godkendelsesåret, idet vandplanerne tager udgangspunkt i 2007".

Sønderborg Kommune har via programmet CTtools beregnet dyretrykkets udvikling i oplandet til Als Fjord fra 2007 til 2008. De nødvendige baggrundstal for at beregne for 2009 er endnu ikke tilgængelige. Beregningen viser en stigning i antal dyreenheder (DE) udbragt i oplandet fra 11.396 DE i 2007 til 12.617 DE i 2008. Det svarer til en stigning på godt 10,7 %. I perioden 2005-2006 er dyretrykket faldet en smule. Det forventes, at antallet af DE i oplandet vil være mindre i 2009 på grund af den økonomiske situation i landbruget. Sønderborg kommune mener derfor, at materialet til at vurdere udviklingen i husdyrtrykket siden 2007 er for spinkelt, og vurderer, at der reelt set ikke er sket en stigning i husdyrtrykket.

Udvaskningen fra udbringningsarealerne til Als Fjord udgør 1,3 % af den samlede belastning.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra de aktuelle oplande siden 1. januar 2007.

Da kravet til P-overskud er overholdt, vurderer Sønderborg Kommune, at Als Fjord ikke påvirkes negativt af fosforudledning fra projektet.

5.5 Beskyttet natur

Der indgår ikke § 3 beskyttet natur på udbringningsarealerne, men en del af arealer grænser op til eller omkranser søer, enge og moser, se Tabel 24. Lokaliteternes placering kan ses på Bilag 3 og Bilag 13.

Tabel 24. § 3 beskyttet natur

Mark	Nr.	§ 3 naturtype	Beliggenhed	Bemærkning
4-1	1097	overdrev	Grænser op til	Hældning > 12° op til lokaliteten. Dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme på 5 m
4-1	1109	Overdrev, nyudpeget	Grænser op til	Hældning > 12° op til lokaliteten. Dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme på 5 m
4-1	1106	Eng	Grænser op til	Grøft adskiller eng fra mark.
4-1	1105	Eng	Grænser op til	Hældning > 12° op til lokaliteten. Dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme 5 m
4-1	1104	Eng, nyudpeget	Grænser op til	Hældning > 12° op til lokaliteten. Dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme 5 m
4-1	1096	Overdrev, nyudpeget	Grænser op til	Gødnings- og sprøjtefri bræmme 5 m
21-1	1101	Vandhul	Grænser op til	Vandhullet er helt tilgroet. Ingen vilkår om bræmmer
23-0	1098	Eng, mose, sø	Grænser op til	Angives som værdifuldt. Dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme 5 m
6-0		Vandhul	Omkranser	Lille overskygget vandhul. Vurderes ikke at have større naturværdi. Der stilles ikke vilkår om bræmmer.
7-0	1665, 1668	Mose, sø, eng	Grænser op til	Mose med vandspejl helt ud til dyrket mark. Dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmme på 2 m
11-0	1669	Mose	Grænser op til	Næringsrig eng. Forholdsvis robust over for næringsstoffer, derfor ingen bræmmer
12-0	1671	Mose	Grænser op til	Næringsrig mose. Forholdsvis robust over for næringsstoffer, derfor ingen bræmmer
8-0	1670	Mose	Grænser op til	Mose med vandspejl tæt på mark. Vilkår om 2 m bræmmer
13-0	1674 1675	Mose	Grænser op til	Næringsrig mose. Forholdsvis robust over for næringsstoffer, derfor ingen bræmmer
15-0	1676	Mose	Grænser op til	Næringsrig mose. Forholdsvis robust over for næringsstoffer, derfor ingen bræmmer

28-0		Eng	Grænser op til	Næringsrig eng. Forholdsvis robust over for næringsstoffer, derfor ingen bræmmer
------	--	-----	----------------	--

Vandhullerne kan potentielt være levesteder for Bilag IV arter som spidssnudet frø, løvfrø samt stor vandsalamander. Overdrevene kan være levested for markfirben

Ingen af udbringningsarealerne ligger indenfor natur, som er beskyttet i henhold til § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Det areal der ligger tættest på § 7 beskyttet natur er mark nr. 4-0 og 4-1, der ligger ca. 8,5 km fra en beskyttet hede/overdrev ved Varnæs hoved.

Mark nr. 4-1 har en terrænhældning på >12 grader og skrånere ned mod overdrevs- og engområder.

Miljømyndighedens vurdering

På de udbringningsarealer (4-1), der grænser op til beskyttede overdrev, enge og moser, og hvor udbringningsarealerne samtidig hælder ned mod arealerne, stilles vilkår om 5 m dyrknings-, sprøjte- og gødningsfrie bræmmer op mod disse arealer (lokalitet 1096, 1097, 1104, 1105, 1098, 1109 og 1680), jf. Bilag 3 og 13.

5 meter bræmmen op til overdrevs-, eng- og mosearealer sikrer, at naturområdet beskyttes mod randeffekt fra det dyrkede areal. Det betyder, at der ikke sker overfladeafstrømning fra landbrugsarealet til naturområdet, og at naturområdet derfor ikke bliver overbelastet med næringsstoffer. Da bræmmen ikke dyrkes sker der ingen jordbearbejdning og derfor vil der til stadighed være vegetation på arealet til at bremse overfladeafstrømningen og jorderosion af næringsstoffer og optage den næring, som modtages fra den omkringliggende mark. At sprøjtning ikke er tilladt sikrer, at vegetationen ikke sprøjtes væk, så der ikke er vegetation til at optage næringsstoffer og forebygge jorderosion.

Op mod moser med åbent vandspejl tæt på udbringningsarealerne stilles vilkår om 2 m bræmmer for ikke at næringsstoffer skal ledes direkte ud i mosevandet og forårsage tilstandsendringer i mosen. Det gælder lokalitet 1670, 1674, 1676, 1678 og 1679.

For de øvrige arealers vedkommende vurderes de generelle bestemmelser i husdyrgødningsbekendtgørelsen at være tilstrækkelige til at beskytte de tilgrænsende § 3 områder.

Det vurderes, at § 7 heden/overdrevet ved Varnæs Hoved ligger i så stor afstand fra udbringningsarealerne, ca. 8,5 km, at det ikke påvirker arealet.

5.6 Natura 2000

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Færgevej 5 er Habitatområde H 189 Lilleskov og Troldsmose som ligger ca. 11 km mod sydøst. Udpegningsgrundlaget for H189 er følgende:

1014 Skæv vindelsnegl (*Vertigo angustior*)

1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)

1220 Flerårig vegetation på stenede strande

1330 Strandenge

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

9110 Bøgeskove på morbund uden kristtorn

9130 Bøgeskove på muldbund

9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund

91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld.

Truslerne mod udpegningsgrundlaget omfatter eutrofiering samt tilgroning

Næstmesteste Natura 2000 område er H 200 Augustenborg Skov med udpegningsgrundlaget

3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks

9130 Bøgeskove på muldbund

9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund

Afstanden hertil fra udbringningsarealet er ca. 11 km, og alene på grund heraf vil området ikke påvirkes af udbringning af husdyrgødning.

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område i en nabokommune er H 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rodeskov, hvis nordvestlige hjørne ligger i Aabenraa Kommune, Afstanden hertil fra udbringningsarealerne er ca. 13,4 km, og alene på grund af afstanden vil området ikke påvirkes af udbringning af husdyrgødning.

Aftalerealerne afvander til Habitatområde 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als. Udpegningsgrundlaget udgøres af **1110** Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand, **1170** Rev og **1351** Marsvin.

Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børsteorme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og området er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit. Området er følsomt over for kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Udvaskningen fra aftalerealerne antages at være 40,8 kg N/ha/år som for de ejede og forpagtede arealer. Aftalerealerne udgør 26,14 ha, svarende til en samlet udvaskning fra rodzonen på 1067 kg N/år. Mellem rodzonen og recipienten sker der iflg. kortværket på www.miljoeportalen.dk en yderligere reduktion på 0-50 %. Her er det konservativt antaget, at reduktionen er 0. Den samlede belastning til Lillebælt Syd mellem Als og Ærø kan opgøres til ca. 18 kg N/ha/år, svarende til 979 tons N/år. Belastningen fra aftalerealerne udgør således ca. 0,1 % af den samlede belastning.

Miljømyndighedens vurdering

H 189 Lilleskov og Troldsmose

Sønderborg Kommune vurderer, at udbringningen af husdyrgødning på arealerne ikke vil påvirke Natura 2000 områderne på land væsentligt, da alle ejede og forpagtede arealer er beliggende mere end 8,6 km fra Natura 2000 området (5,2 km for nærmeste aftalereal), og der ikke sker afledning af overfladevand til Natura 2000 områder på land. I henhold til Miljøstyrelsens bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af

husdyrbrug af 6. juli 2009 vil der kun i helt særlige tilfælde kunne måles afdampning af ammoniak i koncentrationer på mere end 1 kg N/ha/år i afstande på 25 meter fra udbringningsarealet. Udover denne afstand vil påvirkningen være en del af baggrundsbelastningen. Baggrundsbelastningen til Lilleskov og Troldsmose er i henhold til tal fra DMU ca. 20 kg N/ha/år og tålegrensen for de nærmeste naturtyper i Natura 2000 området er 10-20 kg N/ha/år. På denne baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at udbringningen af husdyrgødning ikke vil påvirke Natura 2000 områder væsentligt.

H 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als.

Miljøstyrelsen har i "Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande" udsendt 24.6.2010 på baggrund af en analyse fra DMU opstillet følgende afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rastepladser for beskyttede arter:

1. Dyretrykket i det aktuelle opland må ikke have været stigende siden 1. januar 2007
2. Eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007 skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyretryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen,
3. Gennemførte initiativer, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland, samt
4. Nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret.

Miljøstyrelsen skriver i ovennævnte notat endvidere følgende: "Det anbefales, at kumulatio- nen opgøres for perioden fra 2007 og frem til godkendelsesåret, idet vandplanerne tager udgangspunkt i 2007".

Sønderborg Kommune har via programmet CTtools beregnet dyretrykkets udvikling i oplandet til hele habitatområdet fra 2007 til 2008. De nødvendige baggrundstal for at beregne for 2009 er endnu ikke tilgængelige. Beregningen viser en stigning i antal dyreenheder (DE) udbragt i oplandet fra 20.505 DE i 2007 til 20.845 DE i 2008. Det svarer til en stigning på godt 1,6 %. I perioden 2005-2006 er dyretrykket faldet en smule. Det forventes, at antallet af DE i oplandet vil være mindre i 2009 på grund af den økonomiske situation i landbruget. Sønderborg kommune mener derfor, at materialet til at vurdere udviklingen i husdyrtrykket siden 2007 er for spinkelt, og vurderer, at der reelt set ikke er sket en stigning i husdyrtrykket.

Udvaskningen fra udbringningsarealerne til habitatområdet udgør 0,1 % af den samlede belastning.

Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra de aktuelle oplande siden 1. januar 2007.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at projektet ikke medfører skadevirkning på EF-Fuglebeskyttelsesområde 64 Flensborg Fjord og Nybøl Nor og Habitatområde H 173 Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als.

Da kravet til P-overskud er overholdt, vurderer Sønderborg Kommune, at Habitatområde H173 ikke påvirkes negativt af fosforudledning fra projektet.

5.7 Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, ifølge habitatdirektivets artikel 12d, at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen fremgår følgende arter registreret i nærområdet til Færgevej 5:

- Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Løvfør (*Hyla aborea*)
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)

Sønderborg Kommunes naturgruppe har i 2010 besøgt området indenfor 1000 m bufferzonen. Se bilag 3. Ved naturgruppens besigtigelse blev der ikke registreret bilag IV arter. Naturgruppens registrering er dog ikke udtømmende for arealernes reelle indhold af bilag IV arter, idet besigtigelsen har været fokuseret på biotoper og ikke arter. Naturgruppens registrering viser, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter. Dette gælder arter som Markfirben, Stor vandsalamander, Løvfør og Spidssnudet frø.

Truslerne mod de bilag IV arter, som er nævnt ovenfor:

Dværgflagermus trues ud over naturlige fjender af mangel på hule træer og at de ikke kan etablere dagrastepladser i bygninger nær skov. Pipistrellflagermus ligner Dværgflagermusen, men den er mere tilbøjelig til at leve i tilknytning til mennesker. Sydflagermus og Brunflagermus trues først og fremmest af ugle. Vandflagermus trues også af mangel på hule træer, men også af dårligt fødegrundlag som følge af tilgroede vandhuller. Troldflagermusen trues af mangel på egne hule træer, samt hugst af træer.

Truslerne for Stor Vandsalamander er at blive ædt af fisk, spidssmus, snog og store løbebiller. Herudover er arten følsom overfor forurening forårsaget af overgødskning af vandet, udsætning af fisk og ænder, samt overskygning af vandet, hvilket lille vandsalamander i højere grad foretrækker. Oprensning og bræmmer, samt at lade være med at udsætte fisk og ænder er derfor styrkende for stor vandsalamanders yngleforhold.

Markfirben foretrækker sydvendte skråninger med bar jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Et potentielt levested kan være jord/stendiget ved udbringningsarealerne.

Menneskelige påvirkninger, der har forårsaget tilbagegang af spidssnudet frø, er typisk tørlægning af vandhuller, udsætning af fisk, men også grundvandssænkninger og opdyrkning af frøens levesteder. Især mangler den spidssnudedede frø fugtige randzoner nær vandhullet, hvor

ungerne kan vokse op. Også forurening af vandhuller i forbindelse med gødsugning og kalkning af marker har påvirket spidssnudet frø negativt, idet vandhullerne herigennem er blevet mere næringsrige. Også afvanding af større næringsrige moser har især forårsaget tilbagegang af formen *nigromaculata*.

Truslerne mod Løvfrø er forurening af ynglevandhuller med gødningsstoffer og anden forurening herunder andehold og fodring ved vandhullet.

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder. Sønderborg Kommune vurderer, at projektet ikke vil påvirke gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller flagermusenes fødesøgningsmuligheder over det åbne land, idet der ikke sker væsentlige ændringer i arealanvendelsen.

Potentielle levesteder for markfirbenet vil være tørre skrænter, stendiger og vejskrånninger. Visse af udbringningsarealerne grænser op til overdrev, der kan være potentielle levesteder for markfirbenet.

For paddearternes vedkommende vil de potentielle levesteder omfatte vandhullerne og deres nærmeste omgivelser, herunder mose og eng.

For at beskytte naturtyperne overdrev, eng mose og vandhul bedre mod indsvivning af næringsstoffer og give mulighed for en mere varieret flora og fauna i de umiddelbare omgivelser, herunder Bilag IV arterne markfirben, stor vandsalamander, løvfrø og spidssnudet frø, stiller Sønderborg kommune vilkår om 5 m dyrknings-, sprøjte- og gødningsfrie bræmmer på mark 4-1 op mod disse arealer (lokalitet 1096, 1097, 1104, 1105, 1109). Ligeledes stilles vilkår om 5 m dyrknings-, sprøjte- og gødningsfrie bræmmer op til mose/engarealet, der grænser op til mark 23-0 (lokalitet 1098), jf. Bilag 3. Op til følsomme moseområder med åbne vandflader stilles vilkår om dyrknings-, sprøjte- og gødningsfrie bræmmer på 2 m. Det gælder mark 7-0 og 8-0 (lokalitet 1665, 1668 og 1670). Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag vil være tilstrækkelige til, at Bilag IV arterne og deres levesteder ikke vil påvirkes negativt som følge af gennemførelse af projektet.

5.8 Nitrat til grundvand

63,08 ha (mark 3-0, 1-0, 25-0, 24-0, 22-0, 5-0, 23-0 og 2-0 samt dele af 6-0, 16-0, 4-1, 21-1, 10-0 og 9-0) er beliggende indenfor et nitratfølsomt indvindingsområde. Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem har beregnet udvaskningen af kvælstof fra rodzonen i nudrift til 59 mg nitrat/liter og i ansøgt produktion til 58 mg nitrat/liter, hvilket er et fald i udvaskningen (Tabel 25). Loven fastlægger, at hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen beregnes til at være over 50 mg nitrat/l i nudrift, må den ikke stige i den ansøgte produktion.

Der vil blive udarbejdet indsatsplaner for de ovennævnte områder i 2011- 2012.

I forbindelse med vedtagelse af indsatsplaner for de ovennævnte områder kan der eventuelt komme skærpede krav.

Tabel 25. Beregning af udvaskning af nitrat fra rodzonen iflg. Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem.

Ansøgt

- 3-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 6-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 1-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 16-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 9-0: 31 mg nitrat pr. liter.
- 4-1: 59 mg nitrat pr. liter.
- 25-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 24-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 22-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 5-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 23-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 21-1: 59 mg nitrat pr. liter.
- 10-0: 59 mg nitrat pr. liter.
- 2-0: 59 mg nitrat pr. liter.

Merbelastning (Ansøgt - Nudrift)

- 3-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 6-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 1-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 16-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 9-0: 0 mg nitrat pr. liter.
- 4-1: -1 mg nitrat pr. liter.
- 25-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 24-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 22-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 5-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 23-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 21-1: -1 mg nitrat pr. liter.
- 10-0: -1 mg nitrat pr. liter.
- 2-0: -1 mg nitrat pr. liter.

Miljømyndighedens vurdering

Loven fastlægger, at hvis udvaskningen af kvælstof fra rodzonen beregnes til at være over 50 mg nitrat/l i nudrift, må den ikke stige i den ansøgte produktion.

For markerne 3-0, 1-0, 25-0, 24-0, 22-0, 5-0, 23-0 og 2-0 samt dele af 6-0, 16-0, 4-1, 21-1, 10-0 og 9-0, sker der et beregnet fald i udvaskningen af kvælstof fra nudrift til ansøgt produktion. Kommunen vurderer derfor, at der ikke er grund til at stille yderligere vilkår om udvaskningen.

Mark 6-0 befinder sig i en afstand af ca 15 meter til Oksbøl vandværks boringer og rækker få meter ind i den boringsnære beskyttelseszone udpeget for vandværkets boringer. I den kommende indsatsplan for Oksbøl Vandforsyning kan der blive stillet krav til anvendelse på arealer inden for den boringsnære beskyttelseszone.

Areal 8-0. Et indsatsområde med hensyn til nitrat kan udpeges hvis det vurderes at en fremtidig nitratbelastning vil kunne medføre at grundvandskvaliteten bliver utilfredsstillende.

Samlet konkluderer kommunen, at den ansøgte produktion, ikke vil udgøre en væsentlig risiko for forurening med nitrat af grundvandsforekomsterne i området.

I forbindelse med vedtagelse af indsatsplaner for de ovennævnte områder kan der eventuelt komme skærpede krav.

5.9 Beskyttede sten- og jorddiger

Mark nr. 25-0,-24-0, 2-0, 3-0, 5-0, 1-0, 7-0, 15-0, 11-0, 14-0, 12-0 og 8-0 ligger op til "Beskyttede sten- og jorddiger". Mark 21-0, 2-0 og 4-0 indeholder "Beskyttede sten- og jorddiger" ud fra Sønderborg Kommunes registrering. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven § 29 a. Det betyder at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune. De beskyttede sten- og jorddiger fremgår af Bilag 4.

Miljømyndighedens vurdering

Markerne 21-0, 2-0 og 4-0 indeholder "Beskyttede sten- og jorddiger", men ud fra ortofoto fra 2008 er de ikke synlige på markerne. Sønderborg Kommunes naturafdeling er underrettet om dette.

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger, der findes på ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

5.10 Kultur- og fortidsminder

Der er tidligere registreret fortidsminder på en del af ejendommens udbringningsarealer men disse er ikke fredet jf Museumslovens § 29. Fortidsminder, der er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 e må ikke ændres. Dette vil sige, at alle foranstaltninger der indebærer en påvirkning af fortidsmindernes indhold og overflade ikke er tilladt. Endvidere må der, inden for en afstand af 2 meter fra fortidsmindets bund, ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes jf. § 29 f i museumsloven. Mark nr 1-0 PM indeholder en beskyttelseslinie til et fortidsminde. Ved fortidsminder, som har en beskyttelseslinie på 100 meter, må der ikke ændres i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsmindet. Det betyder bl.a. at der ikke må hegnes, beplantes, nedgraves ledninger m.v. Beplantning og hegning som en del af landbrugsdriften er dog undtaget fra bestemmelsen indtil 2 meter fra fortidsmindet.

Miljømyndighedens vurdering

Der ændres ikke på arealerne i ansøgt drift. Sønderborg Kommune vurderer, at fortidsminder på og i nærheden af ejendommen, er tilstrækkeligt beskyttede af gældende lovgivning.

6. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder - se afsnit 3.4
- Staldindretning – se afsnit 3.2
- Forbrug af vand og energi - se afsnit 3.6
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning – se afsnit 4.1
- Udbringning af husdyrgødning – se afsnit 4.4
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) – se afsnit 7.1

Samlet BAT-vurdering fremgår af afsnit 7.2.

6.1 BAT for Management

Det er BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale
- Føre journal over vandforbrug
- Føre journal over energiforbrug
- Føre journal over mængde af husdyrfoder
- Føre journal over opstået spild
- Føre journal over spredning af uorganisk gødning på markerne*)
- Føre journal over spredning af husdyrgødning på markerne*)
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild
- Planlægge gødning af markerne korrekt*

*) – BAT - krav anses for opfyldt ved reglerne i §§ 21- 22 i Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække.

Ansøger oplyser følgende om management:

Medarbejderne:

Alle medarbejdere bliver tilbudt at deltage i fagligt relevante kurser og messer for at opdatere og udvide deres viden. Derudover tilbydes medarbejderne at deltage i ERFA-grupper svarende til deres individuelle behov for faglig opdatering og sparring indenfor svinehold og markbrug. Der er ikke udarbejdet egentlige uddannelsesplaner for medarbejderne.

Beredskabsplan:

Der er udarbejdet en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er nedskrevet. Beredskabsplanen indeholder forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier, driftsmateriel, gylle, brand m.v., og liggende tilgængelig for alle, der færdes på ejendommen.

Dagligt tilsyn:

Bedriften og produktionen har en størrelse, der gør det nemt og overskueligt at tilse dyr og produktionsanlæg hver dag. Der vil blive udført småreparationer, når det er nødvendigt, og såfremt der er behov for det, vil der blive tilkaldt service.

Rengøring i og omkring ejendommen foretages jævnlig for at undgå uhygiejniske forhold og for at nedsætte risikoen for tilhold af eventuelle skadedyr, samt for at mindske risikoen for lugtgener for omkringboende.

Opsyn med ressourceforbrug:

Der vil blive aflæst vand- og energiforbrug i forbindelse med udarbejdelse af regnskabet. Der vil derfor ikke blive ført separat journal over vand- og energiforbrug.

Andet:

Hvert år udarbejdes der mark- og gødningsplaner for hele bedriften.

Affald bortskaffes så vidt mulig til genbrug.

Der føres E-kontrol med svineholdet med fokus på at optimere i forhold til foderforbrug og den almene produktion. Dette vil også gælde for produktionen i de nye sektioner.

Der bliver kun aflæst vand- og i forbindelse med årsregnskabet, og der bliver derfor ikke ført separat journal over forbruget.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand-, el- og foderforbrug. Eventuelle spild skal registreres. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

6.2 Samlet BAT-vurdering

Ejendommens samlede fordampning af ammoniak i ansøgt produktion (hovedansøgning) er på 3155,88 kg kvælstof pr. år.

Miljøstyrelsen har - for at kunne fastlægge ensartet et BAT-niveau for slagtesvineejendomme - udsendt vejledende emissionsgrænseværdier ("standardvilkår") for bl.a. slagtesvin samt et høringsudkast til vejledende emissionsgrænseværdier for bl.a. smågrise.

Ejendommens samlede ammoniakemission ligger lavere end den maksimale emission jf. Miljøstyrelsens BAT standardvilkår i alle produktionsscenerier.

På ejendommen etableres der gyllekøling i såvel eksisterende som ny stald. Der er toklimastald med delvis spaltegulv ved smågrise i eksisterende og ny stald. Der er delvist spaltegulv med 25-49 % fast gulv ved slagtesvin og polte, både i eksisterende og ny stald. Der anvendes foderkorrektion på 147,5 g råprotein/FE for slagtesvin.

For at holde emissionsniveauet på 3155,88 kg kvælstof pr. år (hovedansøgning), stilles der vilkår til tiltag og teknologier under de respektive afsnit.

BAT på fodring

Fodermængde og næringsstofindhold tilpasses dyrenes behov, så der ikke opstår unødigt overforbrug af hverken næringsstoffer eller fosfat. Derudover anvendes foder med et indhold af råprotein på 147,5 g pr. FE til slagtesvinene.

BAT for energi- og vandforbrug

På ejendommen anvendes lavenergibelysning med lysstofrør. Lyset i staldene er tændt efter behov i forbindelse med fodring. Varigheden er ca. 2 timer 2 gange i døgnet. I vintermåneder er lyset desuden tændt i et omfang, så kravene til dyrevelfærd er overholdt (8 timer i døgnet med mindst 40 LUX). Der er installeret et Big Dutchman styringsystem med automatisk tænd og sluk. Forholdene er uændrede før og efter udvidelsen.

Lyset udenfor er sensorstyret. Dog tændes belysningen ved hver enkelt sektion manuelt.

Det forventes, at der i forbindelse med udskiftning af lysstofrør i eksisterende stalde vil blive opsat lavenergilystofrør.

Der sørges for at unødigt belysning og andet energispild undgås.

Der er installeret multistep ventilation, så det kun er det nødvendige antal ventilatorer der kører. Dvs. ventilationssystemet automatisk op- eller nedjusteres efter behov. Desuden er der installeret ekstra loftsventiler, der kan åbnes, så temperaturen ikke så let bliver høj. Der ved sænkes strømforbruget til ventilation.

Desuden sørges der for, at de enkelte staldafsnit udtørres efter vask og desinfektion, inden der indsættes nye grise. På den måde undgås det at ventilere unødigt, samtidig med at det undgås, at temperaturen i stalden er for lav og luftfugtigheden er for høj, når der indsættes grise, idet dette kan medføre unødigt svineri i stalden.

Der sørges for jævnlig inspektion og rengøring af ventilationskanaler og ventilatorer.

Vandbesparelse opnås ved brug af drikkekopper. Overbrusningsanlægget anvendes til i blodsætning af stalde, hvilket nedsætter det efterfølgende vandforbrug til rengøring. Der foretages vask af stalde med højtryksrenser mellem hvert hold af grise. Der er ikke udarbejdet egentlige planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil eventuelle lækager blive opdaget og repareret med det samme, og der er påsat vandalarm, der slukker for vandtilføringen ved rørbrud.

BAT for opbevaring af husdyrgødning

Gyllebeholderen efterlever kravene i BREF-dokumentet. Dvs. at beholderen er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Sider og bunden er tætte og korrosionsbeskyttede.

Tanken tømmes jævnlige for inspektion og evt. reparationer.

Fiberfraktionen fra gylleseparationen opbevares i container.

Der føres logbog over flydelaget på beholderen.

Gyllebeholderen er tilmeldt lovpligtigt regelmæssigt eftersyn (10-års beholderkontrol).

BAT for udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Det er ejer selv der står for udbringningen af husdyrgødning. Gyllen køres typisk ud med 20 m³ gyllevogn med slæbeslanger. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør). Da gyllen køres ud på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Endvidere er det meste af gyllen separeret hvilket medfører en mindskelse af lugtgenerne i forbindelse med udbringningen.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet eller snedækket areal. Der holdes som minimum 2 m bræmme til vandløbene. Gylleudbringning sker normalt kun på hverdage.

Da arealerne er jordbundstype 6 (sandblandet lerjord) og der primært dyrkes vinterafgrøder, benyttes der ikke nedfælder. Nedfældning i vinterafgrøder er ikke ønskeligt, da der kommer for mange køreskader på afgrøderne, hvilket medfører et mindre udbytte og i sidste ende en mindre N-optagelse i afgrøder og dermed også en større udvaskning. Udkørsel med nedfælder, tager endvidere en del længere tid. En nedfælder, har typisk 6-8 m rækkevidde, mens en gyllevogn med slæbeslanger har op til 24 m rækkevidde.

På sort jord nedfældes gyllen eller nedpløjes hurtigst muligt.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest mulig og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Gødningsmængden tilpasses de enkelte afgrøders behov og tilpasses evt. tilførsel af anden gødningstype.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT. Der stilles dog vilkår om at der ved tilsyn skal redegøres for mulighederne for at indføre renere teknologi i form af ændrede råvarer og lign.

I forbindelse med revurdering af miljøgodkendelsen vil Sønderborg Kommune gå i dialog med ansøger omkring mulighederne for nedbringelse af husdyrbrugets emissioner ved anvendelse af de nyeste renere teknologier. Det sker ved at kommunen gerne vil have en redegørelse for sådanne muligheder og hvornår eventuelle ændringer kunne være gennemført. Kommunen vil gerne have denne redegørelse inden revurderingen går i gang. Der stilles på den baggrund vilkår herom.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille yderligere vilkår om bedst tilgængelig teknologi.

Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

7. Alternative løsninger og 0-alternativet

7.1 Alternative løsninger

Omkring alternative løsninger har ansøger oplyst, at ønsket om produktionsudvidelsen er begrundet i behovet for tilpasning til strukturudviklingen i landbruget. Stigende priser på råvarer samt bortfald af tilskud medfører et behov for yderligere rationalisering, herunder øget specialisering og en større produktion. Udvidelsen er dermed baseret på at bedriften fortsat skal være konkurrencedygtig, tidssvarende og fastholde beskæftigelsen.

Med miljøgodkendelsen vil det for ansøger være muligt at opnå en større rationalisering i arbejdsgangen, hvilket vil medføre, at det daglige arbejde udføres på den mest optimale måde. Dette vil endvidere sikre, at ansøger får større mulighed for at tiltrække kvalificeret arbejdskraft, der kan være med til at aflaste ansøger i det daglige og sikre, at ansøger opnår mere tid til driftsledelse, når der sker en aflastning i det mere manuelle arbejde.

Placeringen af udvidelsen ved tilbygning til eksisterende stald er valgt ud fra, at gården ligger placeret i det åbne land i god afstand til naboer, byzone og lign., hvorfor der ikke har været væsentlige overvejelser omkring alternative placeringer.

Valget af staldsystem med delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv, er dels truffet ud fra kravene om reduktion af ammoniakfordampning fra nye anlæg, samt ud fra hensynet til rent miljø i stalden. I gennem hele indretningen af produktionen er der lagt stor vægt på dyrenes trivsel, de bedste og mest ressourceøkonomiske løsninger, og i stor grad også de bedste løsninger for miljøet.

Supplerende er det oplyst, at ansøger ikke har overvejet at udvide produktionen på de to ejendomme i Oksbøl, da de er beliggende i med naboer i kort afstand.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer således på baggrund heraf, at det ansøgte projekt ligger mest hensigtsmæssigt, og at der derfor ikke er behov for overvejelser omkring alternative beliggenheder.

7.2 0-alternativ

Ansøgningen beskriver dels de miljømæssige konsekvenser af produktionen, dels forskellen i miljøpåvirkning mellem den ansøgte produktion og den produktion, der kan opretholdes, hvis der ikke meddeles tilladelse til produktionsændringen.

Ansøger har oplyst, at såfremt der ikke opnås miljøgodkendelse af den ønskede produktionsændring vil ansøger stå med en ejendom, der ikke er optimal for dem. Det være sig økonomisk men også med henblik på systematisering og optimering af arbejdsrutiner. Det vil betyde, at ansøger på sigt vil være mindre motiveret for at investere i anlægget, hvilket kan betyde forringelser for miljø og dyrevelfærd. En sådan nedslidningsstrategi vil på sigt kunne medføre, at ejendommen afhændes. Det vil betyde tab af arbejdspladser på ejendommen og i følgeindustrierne samt bidrage til en yderligere affolkning ad landdistrikterne.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Færgevej 5 ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen på Færgevej 5, er det Sønderborg Kommunes vurdering, at udvidelsen på Færgevej 5 ikke vil betyde væsentlige gener for naboerne omkring Færgevej 5 end ved den nuværende produktion – jf. afsnit 5.2, 5.5, 5.3 og 5.7 om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Færgevej 5, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

7.3 Husdyrbrugets ophør

Ansøger har oplyst, at der i forbindelse med ophør af husdyrproduktion vil enten ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent – eller at anlægget vil blive tømt for dyr og gødning, og rester af kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Der stilles imidlertid vilkår om, at anlægges skal tømmes for dyr og gødning (og rengøres) ved eventuelt ophør. Der stilles desuden vilkår om, at affald skal bortskaffes i henhold til kommunens regulativer og at olietanke skal sløjfes.

Endvidere stilles der vilkår om, at ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

8. Egenkontrol og dokumentation

Der føres forskellige skriftlige opgørelser over egenkontrol. Der føres logbog over flydelag på gyllebeholder. Der føres driftsjournal i form af produktionsstyring med oplysninger og dokumentation for antal dyr flyttet til og fra ejendommen, antal dyr bortskaffet til destruktions samt antal og vægt af dyr sendt til slagteri. Produktionsstyringen og kassebogen med tilhørende bilag føres løbende.

Der udarbejdes medicinregnskab.

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn, og hver dag tages en inspektionsrunde på ejendommen for at tjekke, om anlæggene fungerer som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer, som det dog ikke ønskes, at der skal føres journaler over:

- Der vaskes stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold.
- Ved overpumpning af gylle fra forbeholder (fortank) til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
- Evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes.

Gyllen udsluses til forbeholderen ved træk og slip system. Fra forbeholderen (fortanken) pumpes gyllen videre til separationsanlæg og derfra videre til gyllebeholder.

Der er desuden alarmer i forbindelse med strømsvigt, hvor ventilationsanlæg og foderanlæg ikke længere fungerer.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger har redegjort for mulig egenkontrol. Det vurderes, at de vilkår, der er stillet i de foregående afsnit er tilstrækkeligt til at sikre, at der ikke opstår væsentlig påvirkning fra husdyrbruget.

9. Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Offentliggørelse

Forhåndshøring

Ansøgningen er bekendtgjort ved offentlig annoncering i Sønderborg Ugeavis den 30. juni 2010. Der er i forbindelse med forhåndshøringen ikke kommune indsigelser eller udtalelser. Der er ingen, der har anmodet om at få udkast til miljøgodkendelse tilsendt, når dette foreligger.

Partshøring

Udkast til miljøgodkendelse er den 11. august 2010 udsendt til høring hos naboer og skønnede parter i sagen og ansøger selv. Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 22. september 2010.

Udkastet blev foruden ansøger og rådgiver sendt i høring hos:

Adresse	Postnummer	Postdistrikt
Færgevej 10	6430	Nordborg
Færgevej 10	6430	Nordborg
Færgevej 10	6430	Nordborg
Færgevej 8	6430	Nordborg
Færgevej 9	6430	Nordborg
Kådnervej 5	6430	Nordborg
Oksbøl Nørregade 1	6430	Nordborg
Ulbjergvej 31	6430	Nordborg
Ulbjergvej 35	6430	Nordborg
Ulbjergvej 35	6430	Nordborg

Partshøringen gav ingen kommentarer udover fra ansøger.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborg.dk og i Sønderborg Ugeavis onsdag 29. september 2010.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lov nr. 1486 af 4. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborg.dk - påklages til Miljøklagenævnet af:

- Gårdejer Thomas Jepsen, Oksbøl Nørregade 1, 6430 Nordborg
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den endelige godkendelse er ud over ansøger og konsulent sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Vejle
- Det økologiske råd
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening Sønderjylland
- Miljøcenter Ribe
- Statsforvaltningen Syddanmark (Embedslægeinstitutionen)

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Teknik og Miljø, Rådhusstrædet 10, 6400 Sønderborg. Kommunen videresender klagen til Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag den 27. oktober. 2010 kl. 15.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens konklusion.

10. Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en årlig produktion af slagtesvin (32-106 kg) svarende til 199,89 DE for etape 1 og på 272,84 DE for etape 2 på ejendommen Færgevej 5, 6430 Nordborg, samt udbringning af husdyrgødning på ca. 146 ha tilhørende bedriften. Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriften, CVR-nr.: 77878513.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

11. Generelt

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker (jf. § 11) i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Ruth Slaikjer
Landbrugsafdelingen
Teknik og Miljø
Sønderborg Kommune

12. Vilkår

Arealerne 4-0 PM, 10-0 ESM og 9-0 ESM er taget ud af ansøgningen i de sidste dage inden godkendelsen blev meddelt, Arealerne fremgår stadig af bilagene til godkendelsen, men er således ikke godkendt til udbringning.

12.1 GENERELT

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen udnyttes.
2. Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – og så selvom disse regler eventuelt må være skærpede i forhold til denne godkendelse.
3. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for denne miljøgodkendelse, herunder ansøgningsmaterialet, supplerende oplysninger, den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse og senere afgørelser foreskriver andet.
4. Udskiftning af arealerne indeholdt i denne godkendelse skal forud anmeldes til kommunen senest inden planårets begyndelse den 1. august, jf. § 16 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.
5. Virksomhedens miljøgodkendelse skal jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hver 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2018.
6. Miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er fuldt udnyttet inden 5 år fra denne afgørelses meddelelse. Med ”udnyttet” menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug, og der er indsat et dyrehold svarende til opstart af den ansøgte produktion.
7. Såfremt besætningen/produktionen ikke er nået op på 272,84 DE senest 5 år efter godkendelsens meddelelse, skal Sønderborg Kommune underrettes om besætnings/produktionens størrelse på dette tidspunkt.
8. Sønderborg Kommune skal have meddelelse, når dyreholdet er udvidet til etape 1 (199,89 DE).
9. Et eksemplar af miljøgodkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden. Eventuelt driftspersonale skal være orienteret om godkendelsens indhold.

12.2 HUSDYRHOLDET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

10. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

Dyreholdets størrelse i ansøgt drift, etape 2, incl. Flexibilitet med lettere og flere slagtesvin.

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Stald-afsnit nr. (nr på bilag)	Antal ansøgt*	Vægt-grænse*	Stipladser*	DE*

Smågrise, toklimastald delvist spaltegulv	1.1.1, stald 1	6.048/6.660	8,5-32 kg	1	28,77/31,4
Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	5.548/6.113	32 -106 kg/ 32-100 kg	1.845	151,34/148,4-
Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	200	32-60 kg	37	1,78
Ny stald, smågrise, toklimastald delvist spaltegulv	1.1.2, stald 2	3.024/3.330	8,5-32 kg	1.296/ 1.427	14,39/15,8
Ny stald, slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.2, stald 2	2.774/3.057	32 -106 kg/ 32-100 kg	1	75,67/74,2
Ny stald, slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.2, stald 2	100	32-60 kg	1	0,89
Dyreenheder i alt					272,84/ 272,84

*Scenarie 1/ scenarie 2 (flexibilitetsønsket mellem lettere og flere dyr).

Dyreholdets størrelse i ansøgt drift, etape 1.

Dyrehold og staldtype for ansøgt drift	Staldafsnit nr. (nr på bilag)	Antal ansøgt	Vægtgrænse	Stipladser	DE
Smågrise, toklimastald delvist spaltegulv	1.1.1, stald 1	8.200	8,5-32 kg	1.171	39,01
Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	5.800	32 -106 kg	1.274	158,21
Slagtesvin, delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv	1.1.1, stald 1	300	32-60 kg	37	2,67
Dyreenheder i alt					199,89

11. Den godkendte produktion skal foretages jævnt fordelt over året.
12. Indretning af staldafsnit 1.1.2 til stald kræver byggetilladelse. Dyreholdet må først udvides til etape 2, når staldafsnittet er indrettet.
13. Ejer skal forud for en ændring af scenarie anmelde det med rimeligt varsel til kommunen. Rimeligt varsel er tre måneder. Anmeldelsen skal indeholde en vurdering af, hvor længe der vil blive produceret efter det valgte scenarie.

14. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktionsanstalt, antal og vægt af dyr sendt til slagting samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af gødningsregnskab, driftsregnskab på ejendommen, CHR udskrifter, E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende, og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.
15. Almindelige sæsonudsving samt tilpasninger p.g.a. sanering og lignende accepteres. Det samme gør dyreholdets størrelse som følge af tilpasninger p.g.a. ændrede vægtintervaller. Der må på intet tidspunkt være et dyrehold på ejendommen, der er større end det antal dyr med gennemsnitsvægt, som ligger til grund for lugtberegningen i etape 2. Dvs. dyreholdets samlede vægt må ikke overstige 153968 kg gris på stald ad gangen, svarende til 1297 smågrise med gennemsnitsvægt på 20,25 kg, 1826 slagtesvin med gennemsnitsvægt på 69 kg og 38 polte med gennemsnitsvægt på 45 kg (svarer til en lugtemission på 48294 OUE/m³). Dokumentation skal foreligge som beskrevet i vilkår om egenkontrol – dyrehold.
16. Ændringer i dyreholdet ud over variationerne nævnt i ovennævnte vilkår skal anmeldes til Sønderborg Kommune.

Ventilation

17. Nye ventilationsanlæg fra stalde skal sikre, at afkastet sker lodret gennem skorsten uden afdækning. Afksthøjden skal være mindst 1 meter over tagryg. Så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås.
18. Ventilationsanlægget skal jævnligt efterses og rengøres årligt. Data skal føres ind i en driftsjournal. Driftsjournalen skal gemmes i fem år og forvises miljømyndigheden på forlangende.

Fodring

19. Der skal føres driftsjournal over mængden af forbrugt husdyrfoder og opstået spild.
20. Type 2/Type 1 korrektion må højst være 0,87 i etape 2 på baggrund af følgende formel for samtlige slagtesvin på ejendommen:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3,19 / \left(\left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt})) \right) / 3190.$$

Der er anvendt følgende værdier: FEsv pr- produceret svin: 2,87 x kg tilvækst på 74 kg), g råprotein: 147,5, slagtevægt x 1,31: 106 kg og indgangsvægt 32 kg.

Samtlige slagtesvin på ejendommen skal leve op til disse krav. Dokumentation skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar det efterfølgende år. Dokumentation skal vise forbruget af foder i perioden, samt antal kg produceret slagtesvin f.eks. i form af faktura fra foderstof-firma og afregninger fra slagteri.

21. Type 2/Type 1 korrektion må højst være 0,90 i etape 1 på baggrund af følgende formel for samtlige slagtesvin på ejendommen:

$$\left(\left(\text{FEsv pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. FEsv} / 6250 \right) - \left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times 0,028 \text{ kg N pr. kg tilvækst} \right) / 3,19 / \left(\left(\text{slagtevægt} \times 1,31 - \text{indgangsvægt} \right) \times (20,95 + 0,177 \times (\text{slagtevægt} \times 1,31 + \text{indgangsvægt})) \right) / 3190.$$

Der er anvendt følgende værdier: FEsv pr- produceret svin: 2,87 x kg tilvækst på 74 kg), g råprotein: 150,5, slagtevægt x 1,31: 106 kg og indgangsvægt 32 kg.

Samtlige slagtesvin på ejendommen skal leve op til disse krav. Dokumentation skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar det efterfølgende år. Dokumentation skal vise forbruget af foder i perioden, samt antal kg produceret slagtesvin f.eks. i form af faktura fra foderstof-firma og afregninger fra slagteri.

22. Der skal foreligge dokumentation for foderets indhold af råprotein og samlet fosfor. Dokumentationen skal gemmes i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.
23. Foderet skal indeholde tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af for eksempel højtfordøjeligt uorganiske foderfosfater og/eller fytase. Tilsætningen skal kunne dokumenteres for miljømyndigheden på forlangende. Dokumentationen skal gemmes mindst i 5 år og forevises myndigheden på forlangende.

Spildevand herunder regnvand

24. Vand fra vask af stalde o.l. betragtes som flydende husdyrgødning og skal tilledes gyllebeholder.
25. Al vask af maskiner og redskaber m.v. må ikke foretages på husdyrbruget Færgevej 5, 6430 Nordborg.
26. Udledning af tag- og overfladevand skal ske i henholdt til den særskilte udledningstilladelse, som er meddelt i forbindelse med miljøgodkendelsen .
27. Vand fra befæstede oplagspladser og omfangsdræn betragtes som spildevand og skal tilledes gyllebeholder eller anden spildevandsbeholder.
28. Sanitært spildevand fra virksomheden skal ledes til særskilt spildevandsanlæg. Spildevandsanlægget skal være godkendt af Sønderborg Kommune.

Affald

29. Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.
30. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
31. Rester af bekæmpelsesmidler skal opbevares i originalemballage og under samme forhold som bekæmpelsesmidler i øvrigt, indtil de anvendes eller bortskaffes. Emballage med pesticidrester skal afleveres som farligt affald, f.eks. til en af Sønderborg Forsynings containerpladser. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som brændbart affald.
32. Medicinrester (inklusive vaccinerester) skal opbevares i original emballage og brugte kanyler skal opbevares i kanylebokse. Medicinrester og brugte kanyler skal afleveres til apoteket. Tom medicinemballage kan bortskaffes som brændbart affald (dagrenovation).
33. Beholdere med spildolie eller andet flydende farligt affald skal stå på rist, palle eller ligende, så eventuelt utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til

kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares og være resistent overfor de kemikalier, der opsamles.

34. Olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier skal opbevares indendørs i en syrefast beholder. Lysstofrør, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs.
35. Affald skal opbevares og bortskaffes efter kommunens regulativer. Dette betyder bl.a. at al farligt affald skal sorteres i separate beholdere og at aflevering til rette modtager skal kunne dokumenteres overfor kommunen.
36. Farligt affald må maksimalt opbevares i 1 år, før det bortskaffes.

Råvarer og hjælpestoffer

37. Såfremt der på bedriften anvendes flydende handelsgødning, skal det opbevares i tanke på fast plads med afløb til gyllebeholderen.
38. Såfremt der på bedriften opbevares bekæmpelsesmidler, der er klassificeret som giftige eller meget giftige, skal de opbevares i et rum med tæt gulv og uden mulighed for afløb til kloak, dræn, jord eller lignende.
39. Bekæmpelsesmidler og rester heraf må kun opbevares i den oprindelige emballage.
40. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier m.v. må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
41. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer. Medicin skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.

Driftsforstyrrelser eller uheld

42. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Det vil sige udformet på et sprog alle kan forstå.
43. Beredskabsplanen skal ajourføres mindst hver 2. år og være let tilgængelig.
44. Bedriften skal indrettes og drives, så spild og andet ukontrolleret udslip af forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld.
45. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, tlf.: 8872 4085.
46. I tilfælde af spild af husdyrgødning i forbindelse med pumpning eller transport, skal dette straks opsamles.
47. Uheld, herunder svigt af de forureningsbegrænsende foranstaltninger, der medfører forurening af omgivelserne, skal straks udbedres og anmeldes til tilsynsmyndigheden/-beredskabet.

12.3 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Placering i landskabet og bygningsmæssige forhold

48. Facader og tag beklædes med ikke-reflekterende og ikke-blanke materialer.
49. Der skal etableres en afskærmende beplantning omkring ejendommen Færgevej 5, således at der etableres en stedse vedligeholdt beplantning, som i løbet af 4-5 år giver en vedvarende, effektiv afskærmning. Beplantningsbæltet skal være plantet senest ét år efter stald 1.1.2 er opført. Beplantningsplan indsendes til Sønderborg Kommune til godkendelse.
50. Det levende hegn skal være et alsisk hegn, som er et en-rækket hegn der kan bestå af følgende en eller flere af følgende sorter: Hassel - Corylus (avellanaalm), Syren – (Synringa vulgarisalm), Slåen (Prunus spinosa), fuglekirsebær (Prunus avium), Vild æble (Malus sylvestris), Mirabelle, Vild pærer (Pyrus communis), Alm. Røn (Sorbus aucuparia), Kaprifolie, Humle (Humulus lupulus), hvidtjørn.

12.4 GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Flydende husdyrgødning

51. Der skal til stadighed forefindes gyldige skriftlige gylle- og forpagtningsaftaler.
52. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og skal foregå på en måde, der medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
53. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal ind mod gyllebeholderen være afgrænset af en jernbetonmur eller lignende, der sikrer mod påkørsel af denne.
54. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæsende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.
55. Efter udbringning af gylle på mark skal det sikres, at slæbeslanger m.v. er tømt, så der ikke spildes gylle på vejen.

Gylleseparering

56. Når udvidelsen af dyreholdet i etape 2 påbegyndes, skal separationsanlægget være etableret til drift.
57. Rejectvand fra gylleseparering skal opbevares i gyllebeholder med fast/tæt overdækning (f.eks. flydedug / telt / betonlåg / leca / hexacover / snittet halm) .
58. Fiberfraktionen fra gylleseparering skal opbevares i lukket container.
59. Fiberfraktionen skal afsættes udenfor husdyrbruget og skal bortskaffes løbende, ca. 1 gang om måneden.
60. Såfremt separationsanlægget ikke fungerer skal kommunen informeres herom. Kommunen kan ved længerevarende eller gentagne problemer kræve miljøgodkendelsen revurderet.
61. Vedligeholdelse af separationsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Gyllekøling

62. Gyllekølingsanlægget skal monteres og drives i overensstemmelse med fabrikantens anvisninger. Der skal monteres en timetæller og en separat elmåler på varmepumpen. Alle tilfælde af driftsstop og årsag skal noteres. Køleanlægget skal forsynes med et trykovervågningssystem samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper anlægget. Anlægget må ikke kunne genstartes automatisk.
63. I den eksisterende stald (1.1.1) og i den nye stald (1.1.2) skal der etableres gyllekølingsanlæg i gyllekummerne (for etape 1 1.042 m² og etape 2 1.547 m²), i henhold til ansøgningen (efter BAT-blad "Køling af gyllen i slagtesvinestalde"). For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 13,1 % og 22,2 % for henholdsvis etape 1 og etape 2 over året, skal der i gennemsnit over året køles med henholdsvis 13 W/m² og 24 W/m². Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på henholdsvis mindst 13,5 kW og 37,1 kW.
64. Der skal etableres gyllekøling som giver en samlet årlig køling af gyllen svarende til henholdsvis minimum 118.663 i etape 1 og 325.241 kWh i etape 2.
65. Der skal udarbejdes en tabel der viser sammenhængen mellem pumpens timetal og køleeffekten i kWh for etape 1 og etape 2.

12.5 FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

66. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således at lugtgener så vidt muligt begrænses. Landbrugsdriften må uden for ejendommens areal ikke give anledning til lugtgener, som af tilsynsmyndigheden vurderes til at være væsentlige.
67. Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til flere lugtgener for omkringboende end forventet, skal bedriften udarbejde en handlingsplan for nedbringelse af generne, som accepteres af tilsynsmyndigheden og derefter gennemføres.

Fluer og skadedyr

68. Der skal foretages en effektiv bekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod skadedyrsangreb. Fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.
69. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning og foderrester m.v., så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).
70. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Transport

71. Transport af flydende husdyrgødning fra ejendommen må ikke finde sted på lør-, søn- og helligdage.
72. Ved transport af gylle på offentlige veje skal gyllevognens åbninger være forsynet med låg eller lignende, således at spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal dette straks opsamles.

Støj fra anlægget og maskiner

73. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer: Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver referencetiden inden for den pågældende periode.

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer) Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
55 dB (A)	45 dB (A)	40 dB (A)	55 dB (A)

74. Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.
75. Dokumentation skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj".
76. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

Støv fra anlæg og maskiner

77. Stalde, anlæg og udenomsarealer m.v. skal vedligeholdes, så der ikke kan opstå væsentlige støv- og lugtgener i området uden for ejendommens grund.

Lys

78. Udendørs belysning og lys fra stalde må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

12.6 PÅVIRKNING FRA AREALERNE

Udbringningsarealer

79. Arealerne skal drives, som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet.
80. Der skal til enhver tid opbevares et eksemplar af arealgodkendelsen på ejendommen.
81. De vilkår, der vedrører arealerne skal være kendt af de personer, der er beskæftiget med den pågældende del af arealdriften.
82. Der ikke må udbringes anden organisk gødning på arealerne som f.eks. slam m.v. på arealerne.

83. Der må maksimalt udbringes husdyrgødning på bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer svarende til 1,4 DE/ha pr. planår (1/8-31/7). Udbringningsarealerne inklusiv aftalearealer ses på bilag 2.1.
84. Gylle må ikke køres ud på et vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal.

Kvælstof og fosfor til overfladevand

85. Der må ikke tilføres arealerne anden organisk gødning med indhold af fosfor.
86. Fosfortallene til markerne 4-1, 4-0, 21-1, 25-0, 22-0, 2-0, 5-0, 10-0, 16-0, 7-0 og 8-0 skal undersøges inden for 6 måneder fra godkendelsestidspunktet. Fosfortallene skal beregnes ud fra et repræsentativt antal jordprøver taget på de nævnte marker. Resultatet skal meddeles kommunen inden for en frist på 6 måneder fra godkendelsestidspunktet.
87. Ved fosfortal under 4,0 stilles der ikke vilkår, der rækker ud over de generelle harmoniregler, for udledning af fosfor..
88. Ved fosfortal mellem 4,0 og 6,0 må overskuddet af fosfor højst være 4 kg/ha/år.
89. Ved fosfortal over 6,0 skal der være fosforbalance.
90. Der skal tages nye fosfortal hvert femte år. Resultatet skal indsendes til Sønderborg Kommune.
91. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter, dræn eller søer.
92. Ansøger er ansvarlig for, at gylleudbringning på gylleaftaler udføres i henhold til de vilkår der er opsat i godkendelsen for det enkelte areal. Vilkåret omfatter kun de aftalearealer, hvorpå ansøger leverer gyllen udbragt.

Påvirkning arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

93. Der skal etableres 5 m dyrknings, gødnings- og sprøjtefri bræmmer omkring lokaliteterne ved areal 4-1 og 23-0 markeret på bilag 13.
94. Der skal etableres 2 meter dyrknings-, gødnings- og sprøjtefrie bræmmer omkring lokaliteterne ved areal 7-0 og 8-0 markeret på bilag 13.
95. Bræmmerne skal måles fra kanten af naturarealet og bræmmen må gerne slås.

12.7 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

96. Ansøger skal inden miljøgodkendelsen skal revurderes, indsende en redegørelse for i hvilket omfang virksomhedens emissioner kan nedbringes ved hjælp af den nyeste teknologi (BAT), og hvornår eventuelle ændringer i drift og indretning skal være gennemført. Redegørelsen skal indgå i dialogen omkring revurderingen.

12.8 HUSDYRBRUGETS OPHØR

97. Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Sønderborg Kommune.

98. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages en oprydning, som kan accepteres af Sønderborg kommune, herunder:
99. Gyllebeholder, fortank med rørsystemer, gyllekanaler/kummer m.v. skal tømmes og rengøres,
100. Alle staldafsnit skal tømmes for husdyrgødning, der bortskaffes efter regler om udbringning af husdyrgødning,
101. Alle olietanke tømmes,
102. Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til kommunens affaldsregulativer.

12.9 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

Egenkontrol – generelt

103. Oplysningerne fra egenkontrollen skal opbevares samlet, være opstillet overskueligt, hele tiden være opdateret og være lettilgængelige for tilsynsmyndigheden.
104. Oplysningerne skal fremvises for miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

Egenkontrol – ventilationsanlæg

105. Ventilationsarrangementerne skal holdes rene og serviceres jævnligt, så ydelsen af ventilationen er optimal. Ventilationsanlæg skal rengøres minimum én gang årligt. Driftsjournal herfor skal indeholde oplysninger om dato for kontrol og rengøring.

Egenkontrol – dyrehold

106. Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal og vægt af indsatte grise, antal dyr bortskaffet til destruktionsanstalt, antal og vægt af dyr sendt til slagting samt eventuelt solgte levende dyr. Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v.

Egenkontrol - gylleseparering

107. Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten om årlig serviceeftersyn af gyllesepareringsanlægget.

Den skriftlige aftale og de årlige servicer skal opbevares på husdyrbruget og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

108. Der skal indgås skriftlig aftale om afsætning af fiberfraktioner. Aftalen skal have mindst 1 års løbende opsigelse. Aftalen skal som minimum indeholde oplysninger om:

- Leverandørens og modtagers navn, adresse og CVR nr.
- Hvor mange kg kvælstof og hvor mange kg fosfor aftalen omfatter.

Skriftlige aftaler om afsætning af fiberfraktioner skal opbevares på husdyrbruget og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

109. Der skal foreligge dokumentation for levering af fiberfraktioner i form af kvittering for overførsel af husdyrgødning med underskrift af modtager. Disse kvitteringer skal gemmes som foreskrevet i lovgivningen vedrørende gødningsregnskaber.

Egenkontrol – gyllekøling

110. Alle tilfælde af driftsstop og årsag skal noteres.
111. Gyllekølingsanlægget skal mindst én gang årligt efterses af en sagkyndig og nødvendige reparationer og justeringer skal foretages.
112. Varmepumpens timetæller skal aflæses månedligt og noteres i driftsjournal.

Egenkontrol – foder

113. Mængde af forbrugt foder samt opstået spild skal registreres i en driftsjournal.
114. Det skal dokumenteres, at korrektionsfaktoren ved gennemregning af type 2/type 1 korrektion ikke overstiger 0,90 for slagtesvin. Dokumentation skal mindst dække en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar det efterfølgende år. Dokumentation skal vise forbruget af foder i perioden, samt antal kg produceret slagtesvin f.eks. i form af faktura fra foderstoffirma og afregninger fra slagteri.

Egenkontrol – ressourceforbrug

115. Vandforbruget skal registreres i en driftsjournal årligt.
116. Elforbruget skal registreres i en driftsjournal årligt. Elforbruget skal dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning.
117. Forbrug af fyringsolie og dieselolie skal løbende registreres i driftsjournal.

Egenkontrol – affald

118. Der skal foreligge dokumentation for korrekt affaldsbortskaffelse f.eks. i form af logbog eller kvitteringer.

Egenkontrol – gødning

119. Der skal føres et regnskab over afsat og udbragt husdyrgødning.
120. Der skal til enhver tid overfor tilsynsmyndigheden kunne fremlægges gødnings- og sædskifteplaner, samt gødningsregnskaber, som kan dokumentere, at husdyrgødning udbringes miljømæssigt forsvarligt, og at harmonikravet overholdes.
121. I forbindelse med udarbejdelsen af mark- og gødningsplan skal der laves et lagerregnskab for den efterfølgende planperiode, der dokumenter, at der er opbevaringskapacitet frem til den 1. april.